

**ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പിന്റെ
2022-23 വർഷത്തെ
ഭരണ റിപ്പോർട്ട്**

3/110/2024

കേരള സർക്കാർ

സംഗ്രഹം

ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പ് - 2022-23 വർഷത്തെ വാർഷിക ഭരണ റിപ്പോർട്ട് അവലോകനം ചെയ്ത് - ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു.

ആയുഷ് (സി) വകുപ്പ്

സ.ഉ.(അച്ചടി) നം.6/2024/AYUSH തിരുവനന്തപുരം, 2024 മേയ് 2.

പരാമർശം:- ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പ് മേധാവിയുടെ 23-12-2023, 12-1-2023, 21-3-2024 എന്നീ തീയതികളിലെ ഡി.എച്ച്.റ്റി.വി.എം./2190/2023-ജി2 -നമ്പർ കത്തുകൾ.

ഉത്തരവ്

ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പിന്റെ 2022-23 സാമ്പത്തിക വർഷത്തെ വാർഷിക ഭരണ റിപ്പോർട്ട് അവലോകനം ചെയ്ത് ഇതോടൊപ്പം അനുബന്ധമായി ചേർത്തിരിക്കുന്നു.

(ഗവർണ്ണറുടെ ഉത്തരവിൻ പ്രകാരം)

എ. പി. എം. മുഹമ്മദ് ഹനീഷ്

പ്രിൻസിപ്പൽ സെക്രട്ടറി

ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പ്
ഭരണ റിപ്പോർട്ട് 2022-2023

ഭരണനിർവ്വഹണ വകുപ്പ്	:	ആയുഷ് വകുപ്പ്
മന്ത്രി	:	ശ്രീമതി വീണാ ജോർജ്ജ്
സെക്രട്ടറി	:	1. ശ്രീ. കേശവേന്ദ്രകുമാർ IAS 2. ശ്രീമതി ടികു ബിന്ധാൾ IAS
ഡയറക്ടർ	:	ഡോ. എം.എൻ. വിജയാംബിക

ആമുഖം

വൈദ്യശാസ്ത്രരംഗത്ത് ഇതര ചികിത്സാ രീതികളിൽ ഏറെ ചെലവുകുറഞ്ഞതും പാർശ്വഫലങ്ങൾ തീരെ ഇല്ലാത്തതും വളരെ ചുരുങ്ങിയ കാലം കൊണ്ടുതന്നെ ആഗോളതലത്തിൽ പ്രചാരം നേടിക്കഴിഞ്ഞതുമാണ് ഹോമിയോ ചികിത്സാ സമ്പ്രദായം. പതിനെട്ടാം നൂറ്റാണ്ടിൽ ജർമ്മനിയിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ഡോ. സാമുവൽ ഹനിമാൻ ജന്മം നൽകിയ ഈ ചികിത്സാരീതി അടുത്ത നൂറ്റാണ്ടിൽ തന്നെ ഇന്ത്യയിലും, കേരളത്തിലും പ്രചരിച്ചു തുടങ്ങി. നിലവിൽ ഈ ചികിത്സാരീതി കേരളത്തിൽ വളരെ പ്രബലമായി തന്നെ പ്രചാരം നേടിക്കഴിഞ്ഞു. കേരളത്തിൽ സർക്കാർ മേഖലയിൽ ആദ്യത്തെ ഹോമിയോ ഡിസ്പെൻസറി തലസ്ഥാന നഗരമായ തിരുവനന്തപുരത്ത് 1958 ഫെബ്രുവരി മാസത്തിൽ പ്രവർത്തനമാരംഭിച്ചുകൊണ്ട് തുടക്കം കുറിച്ചു. കേരളത്തിലെ ആദ്യത്തെ ഹോമിയോ ആശുപത്രി കുറിച്ചിയിൽ 1960 -ൽ പ്രവർത്തനം ആരംഭിച്ചു. 10 വർഷത്തിനുള്ളിൽ സംസ്ഥാനത്ത് പല ഭാഗങ്ങളിലായി 24 ഡിസ്പെൻസറികളും ഒരു ആശുപത്രിയും പ്രവർത്തനനിരതമായി കഴിഞ്ഞു. ഭാരതീയ ചികിത്സാ വകുപ്പിന്റെ കീഴിൽ പ്രവർത്തിച്ചുവന്ന ഹോമിയോപ്പതിക്ക് ഭരണ സൗകര്യത്തിനായി പ്രത്യേകമായി ഒരു അസിസ്റ്റന്റ് ഡയറക്ടറേറ്റ് 1968-ൽ രൂപീകൃതമായി. തുടർന്നുള്ള വളർച്ച ദ്രുതഗതിയിലായിരുന്നു. ഹോമിയോപ്പതി സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ഭരണ നിർവ്വഹണത്തിനായി 1973 ഏപ്രിൽ 10 -ന് ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പ് 21-4-1973-ലെ സ.ഉ. (എം. എസ്.)നം.101/73/ആ.കു.വ. പ്രകാരം രൂപീകൃതമായി. ഭാരതത്തിൽ മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങളിലൊന്നും ഹോമിയോപ്പതിക്ക് പ്രത്യേക വകുപ്പ് ഇല്ലാതിരുന്ന കാലത്താണ് ഇന്ത്യയിൽ ആദ്യമായി കേരളത്തിൽ ഹോമിയോപ്പതിക്ക് പ്രത്യേക വകുപ്പ് രൂപീകരിച്ചത്. ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പ് നിലവിൽ വരുമ്പോൾ സംസ്ഥാനത്ത് 64 ഡിസ്പെൻസറികളും, 4 ആശുപത്രികളും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇതിപ്പോൾ 14 ജില്ലാ മെഡിക്കലാഫീസുകളും, 34 ആശുപത്രികളും, തിരുവനന്തപുരം സെക്രട്ടേറിയറ്റിൽ ഒരു ഡിസ്പെൻസറിയുൾപ്പെടെ 669 ഡിസ്പെൻസറികളും എന്ന നിലയ്ക്ക് വളർന്ന് കഴിഞ്ഞു. 14 ജില്ലാ ആശുപത്രികളും, 17 താലൂക്ക് ആശുപത്രികളും, 10 കിടക്കകളോടുകൂടിയ മലപ്പുറം വണ്ടൂർ ചേതന പെയിൻ & പാലിയേറ്റീവ് ക്യാൻസർ കെയർ സെന്ററും, ആറന്മുളം മലപ്പുറം ജില്ലയിലെ കുറ്റിപ്പുറത്തും 10 കിടക്കകളോടു കൂടിയ മറ്റ് രണ്ട് ആശുപത്രികളും ഉൾപ്പെടെ 34 ആശുപത്രികൾ നിലവിൽ ഈ വകുപ്പിന് കീഴിൽ പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നു. ഈ

ആശുപത്രികളിൽ 985 ഓളം രോഗികളെ കിടത്തി ചികിത്സിക്കുവാൻ സൗകര്യമുണ്ട്. ഇതിനുപുറമെ ദേശീയ ഗ്രാമീണ ആരോഗ്യദൗത്യം (എൻ.എച്ച്.എം.) പദ്ധതി പ്രകാരം വിവിധ പഞ്ചായത്തുകളിൽ 409 ഡിസ്പെൻസറികളും പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നു. കൂടാതെ തിരുവനന്തപുരം/കണ്ണൂർ സെൻട്രൽ ജയിലുകളിൽ പാർട്ട് ടൈം ഡിസ്പെൻസറികളും പ്രവർത്തിക്കുന്നു. പട്ടികജാതി വകുപ്പിന്റെ പുൾഡ് ഫണ്ടിന്റെ സഹായത്താൽ 29 പട്ടികജാതി കോളനികളിൽ ഡിസ്പെൻസറികൾ പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നു. ഹോമിയോ ഔഷധ നിർമ്മാണ രംഗത്തും കേരളത്തിലെ ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പ് മാർഗ്ഗദർശി ആയിരുന്നു. 1976-ൽ സഹകരണ മേഖലയിൽ പ്രവർത്തനമാരംഭിച്ച കേരള സ്റ്റേറ്റ് ഹോമിയോപ്പതിക്ക് കോ-ഓപ്പറേറ്റീവ് ഫാർമസി ലിമിറ്റഡ് എന്ന സ്ഥാപനം ഹോമിയോ മരുന്ന് ഉൽപാദന രംഗത്ത് ഇന്ത്യയിലെ ആദ്യ സംരംഭമാണ്. കേരളത്തിലെ സർക്കാർ മേഖലയിലുള്ള എല്ലാ ഹോമിയോ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കും മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങൾക്കും കാലങ്ങളായി മരുന്നുകൾ വിതരണം ചെയ്യുന്നത് ആലപ്പുഴയിൽ പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്ന ഈ സ്ഥാപനമാണ്.

സംസ്ഥാനത്ത് 3 ഹോമിയോ ഡിപ്പോമ കോളേജുകളാണ് ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പ് രൂപീകരിക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടായിരുന്നത്. 1976-ൽ സർക്കാർ തലത്തിൽ ഇന്ത്യയിൽ ആദ്യമായി ഡിഗ്രി കോളേജ് കോഴിക്കോട് പ്രവർത്തനമാരംഭിച്ചുകൊണ്ട് വിദ്യാഭ്യാസരംഗത്ത് ഭാരതത്തിലെ മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങളെ പിൻതള്ളി കേരളം ഒരു ചുവട് മുന്നോട്ടുവച്ചു. തുടർന്ന് 1983-ൽ തിരുവനന്തപുരത്ത് കേരള യൂണിവേഴ്സിറ്റിയുടെ കീഴിൽ മറ്റൊരു ഡിഗ്രി കോളേജും സർക്കാർ മേഖലയിൽ പ്രവർത്തനമാരംഭിച്ചു. നിലവിൽ ബിരുദാനന്തര ബിരുദ കോഴ്സുകളും, ഫാർമസിസ്റ്റ്/നേഴ്സ് എന്നീ തസ്തികകൾക്കുള്ള നേഴ്സ്-കം-ഫാർമസിസ്റ്റ് കോഴ്സുകളും നടത്തി വരുന്നു. സംസ്ഥാന സർക്കാരിന്റെ കീഴിൽ മൂന്ന് എയ്ഡഡ് കോളേജും കൂടി പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നു. ഇതിൽ യു. ജി. കോഴ്സുകളാണ് നിലവിലുള്ളത്. സെൻട്രൽ കൗൺസിൽ ഫോർ റിസർച്ച് ഇൻ ഹോമിയോപ്പതിയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ നാഷണൽ ഹോമിയോപ്പതി റിസർച്ച് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഇൻ മെന്റൽ ഹെൽത്ത് എന്ന സ്ഥാപനത്തിലും പി. ജി. കോഴ്സുകൾ നടന്നുവരുന്നു. നിലവിൽ എല്ലാ കോളേജുകളും കേരള ആരോഗ്യ സർവ്വകലാശാലയുടെ കീഴിലാണ് പ്രവർത്തിക്കുന്നത്.

വിവിധ ആരാധനാലയങ്ങൾ കേന്ദ്രീകരിച്ച് വകുപ്പിന്റെ താൽക്കാലിക ഹോമിയോ ഡിസ്പെൻസറികൾ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ വിവിധ ഭാഗങ്ങളിൽ എല്ലാ ദിവസവും ഉൽസവ സമയത്ത് തുറന്ന് പ്രവർത്തിക്കുന്നു. ശബരിമല ഉത്സവത്തോടനുബന്ധിച്ച് എല്ലാ വർഷവും സന്നിധാനത്തും, പമ്പയിലും മാത്രം നടത്തിവന്ന താൽക്കാലിക ഹോമിയോ ഡിസ്പെൻസറികൾ ഇന്നിപ്പോൾ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ വിവിധ ഭാഗങ്ങളിലായി 18 സ്ഥലങ്ങളിൽ പ്രവർത്തനം നടത്തുന്നുണ്ട്.

സംസ്ഥാനത്തെ വിവിധ ആശുപത്രികളിൽ ചില പ്രത്യേക രോഗങ്ങളുടെ ചികിത്സയ്ക്കായി സ്പെഷ്യാലിറ്റി ക്ലിനിക്കുകൾ (ജീവിതശൈലീ രോഗങ്ങൾ, റുമാറ്റിക് എൻഡോക്രൈൻ ഡിസോർഡർ, ആസ്തമ, അലർജി തുടങ്ങിയവ) പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നുണ്ട്. മലപ്പുറം ജില്ലയിലെ വണ്ടൂരിൽ ചേതന എന്ന പേരിൽ പെയിൻ & പാലിയേറ്റീവ് കെയർ എന്ന 10 കിടക്കകളോടു കൂടിയ ആശുപത്രി പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നുണ്ട്. ഹൈസ്കൂൾ തലത്തിലുള്ള വിദ്യാർത്ഥികളുടെ ബൗദ്ധികവും, മാനസികവുമായ ആരോഗ്യ പരിപാലനത്തിനായി 'ജ്യോതിർഗമയ' എന്ന പേരിൽ 2003-04 വർഷത്തിൽ ആരംഭം കുറിച്ചു. 2005-ൽ സ്കൂൾ ഹെൽത്ത് പ്രോഗ്രാം ആയി കോട്ടയത്ത് പുത്തൻ ഹൈസ്കൂളിൽ ആരംഭിക്കുകയും, പിന്നീട് പുതക്കുളം (കൊല്ലം) ജില്ലയിൽ ജ്യോതിർഗമയ എന്ന പൈലറ്റ് പദ്ധതിയായും പ്രവർത്തിച്ചു വന്നിരുന്നു. കുട്ടികളുടെ പൊതുവായ ആരോഗ്യ പ്രശ്നങ്ങളും പഠന വൈകല്യങ്ങളും, സ്വഭാവ വൈകല്യങ്ങളും കൈകാര്യം ചെയ്യുന്ന പദ്ധതിയായ ജ്യോതിർഗമയ, 2012-ൽ പരിഷ്കരിച്ച് 'സദ്ഗമയ' എന്ന പേരിൽ തൃശ്ശൂരിൽ ആരംഭിച്ച്, 2014-ൽ കേരളമാകെ വ്യാപിപ്പിച്ചു. ഓരോ ജില്ലയിലും ഓരോ സദ്ഗമയ കേന്ദ്രമുണ്ട്. ഇവ റഫറൽ കേന്ദ്രങ്ങളാണ്. ഇവിടെ ഒരു വിദഗ്ധ ഡോക്ടറെ കൂടാതെ സ്പെഷ്യൽ എഡ്യൂക്കേറ്ററിന്റെയും, സൈക്കോളജിസ്റ്റിന്റെയും സേവനം ലഭ്യമാണ്. ഇവിടെ മുൻകൂറായി ബുക്കിംഗ് സ്വീകരിച്ച് രോഗികളെ പരിശോധിക്കുന്നു. ഇത് കൂടാതെ എല്ലാ ഹോമിയോ ഡിസ്പെൻസറികളിലും എല്ലാ ശനിയാഴ്ച ദിവസവും സദ്ഗമയ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് മുൻഗണനാ ചികിത്സയുമുണ്ട്. ലോക ഓട്ടിസം ദിനാചരണം, പരിസ്ഥിതി ദിനം, ലോക ആത്മഹത്യാ പ്രതിരോധ ദിനം, തുടങ്ങി പത്തോളം ദിനങ്ങൾ ആചരിക്കുകയും, വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് അവധിക്കാല ക്ലാസ്, തിരഞ്ഞെടുത്ത ട്രൈബൽ/ എസ്.സി. സ്കൂളുകളുടെ പ്രവേശനോത്സവം, സദ്ഗമയ കേന്ദ്രങ്ങളിൽ കുട്ടികളുടെ വായന കോർണർ, യോഗ ക്ലാസുകൾ, ലഹരി ഉപയോഗത്തിനെതിരായ ബോധവൽക്കരണ

ക്ലാസ്, പേരന്റിംഗ് സ്കിഡ്ളുകളെ പറ്റിയുള്ള ക്ലാസുകൾ, 'ഉയരെ' - പരീക്ഷകൾ നേരിടുന്ന കുട്ടികൾക്കുള്ള കൗൺസിലിംഗ് പ്രോഗ്രാം തിരഞ്ഞെടുത്ത ബഡ്സ് സ്കൂൾ കുട്ടികളുടെ രക്ഷിതാക്കൾക്കായി 'വൈകല്യങ്ങളെ ചികിത്സിക്കുന്നതിൽ ഹോമിയോപ്പതിയുടെ പങ്ക് എന്ന വിഷയത്തിൽ അവബോധം, കൗൺസിലിംഗ് എന്നിവ സംഘടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

സ്ത്രീകളുടെ സാമൂഹികവും മാനസികവും ശാരീരികവുമായ ആരോഗ്യം സംരക്ഷിക്കുന്നതിനുള്ള പദ്ധതിയായ സീതാലയം നടപ്പിലാക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. സീതാലയം പദ്ധതിയുടെ കീഴിൽ കുഞ്ഞുങ്ങൾ ഇല്ലാതെ ദുഃഖമനുഭവിക്കുന്ന ദമ്പതികൾക്കായി "ഇൻഫെർട്ടിലിറ്റി ക്ലിനിക്ക്", മദ്യത്തിനും മയക്കുമരുന്നുകൾക്കും അടിമപ്പെട്ടവർക്കുള്ള "ഡി-അഡിക്ഷൻ ക്ലിനിക്ക്" (പുനർജ്ജനി) എന്നിവ വളരെ ഫലപ്രദമായി സംസ്ഥാനത്തെ എല്ലാ ആശുപത്രികളിലും പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ട്. വന്ധ്യതയുള്ള കുടുതൽ രോഗികളിലേക്ക് എത്തിച്ചേരാനും, ഒ.പി.കളിലെ കാത്തിരിപ്പ് സമയം കുറയ്ക്കുന്നതിനും, സ്ക്രീനിംഗ് ക്യാമ്പുകൾ നടത്തുന്നതിനും ജനനി എന്ന നാമധേയത്തിൽ വന്ധ്യതാ നിവാരണ കേന്ദ്രങ്ങൾ പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നു.

സംസ്ഥാനത്ത് പകർച്ചവ്യാധികൾ പടരുന്ന അവസരങ്ങളിൽ അതിനെ ഫലപ്രദമായി തടയുന്നതിനും നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനുമായി ഹോമിയോ ചികിത്സാ സമ്പ്രദായത്തിന് സാധിക്കുമെന്ന് പരക്കെ അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതാണ്. ഇതിനായി 2004-ൽ സാംക്രമിക രോഗ നിയന്ത്രണ സംവിധാനം (RAECH) എന്ന പദ്ധതി വളരെ വിജയകരമായി പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നു. സംസ്ഥാനത്ത് വിവിധ ഭാഗങ്ങളിൽ പകർച്ചവ്യാധികൾ പടർന്ന് പിടിക്കുന്നത് തടയുന്നതിന് പ്രതിരോധ മെഡിക്കൽ ക്യാമ്പ് സംഘടിപ്പിച്ച് പ്രതിരോധ മരുന്ന് വിതരണം ചെയ്യുകയും, ബോധവൽക്കരണ ക്ലാസുകൾ സംഘടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തുവരുന്നുണ്ട്. ആയതിന്റെ ഫലമായി പകർച്ചവ്യാധികൾ പടർന്ന് പിടിക്കുന്നത് ഒരു പരിധി വരെ തടയാൻ കഴിഞ്ഞു എന്നത് ഹോമിയോപ്പതി ചികിത്സാ രീതിയുടെ അഭിമാനകരമായ നേട്ടമാണ്.

21-4-2020-ലെ സ.ഉ.(സാധാ)നം. 161/2020/ആയുഷ് -നമ്പർ ഉത്തരവ് പ്രകാരം കോവിഡ് -19 പ്രതിരോധിക്കുന്നതിനായി കേന്ദ്ര ആയുഷ് മന്ത്രാലയം നിർദ്ദേശിച്ച ഹോമിയോപ്പതിക് ഇമ്മ്യൂൺ ബുസ്റ്റർ ആയ ആർസെനിക് ആൽബം 30, 2020 ഏപ്രിൽ മാസം മുതൽ സംസ്ഥാനത്തൊട്ടാകെ ഹോമിയോപ്പതി സ്ഥാപനങ്ങൾവഴി വിതരണം ചെയ്തിരുന്നു. ആരോഗ്യവകുപ്പിനോടൊപ്പം ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പും സി.എഫ്.എൽ.റ്റി.സി. ഡ്യൂട്ടി, എയർപോർട്ട്, റെയിൽവേ സ്റ്റേഷൻ ഡ്യൂട്ടി, ചെക്ക് പോസ്റ്റ്/ബോർഡർ ഡ്യൂട്ടി എന്നിങ്ങനെ കോവിഡ്-19 പ്രതിരോധ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരുന്നു. കോവിഡ് പശ്ചാത്തലത്തിൽ ജനറൽ ഒ.പി. കൂടാതെ ടെലികൺസൾട്ടിംഗ്, ടെലി കൗൺസിലിംഗ് തുടങ്ങിയവ വഴിയും ഹോമിയോ ചികിത്സ പൊതുജനങ്ങൾക്ക് നൽകിയിരുന്നു.

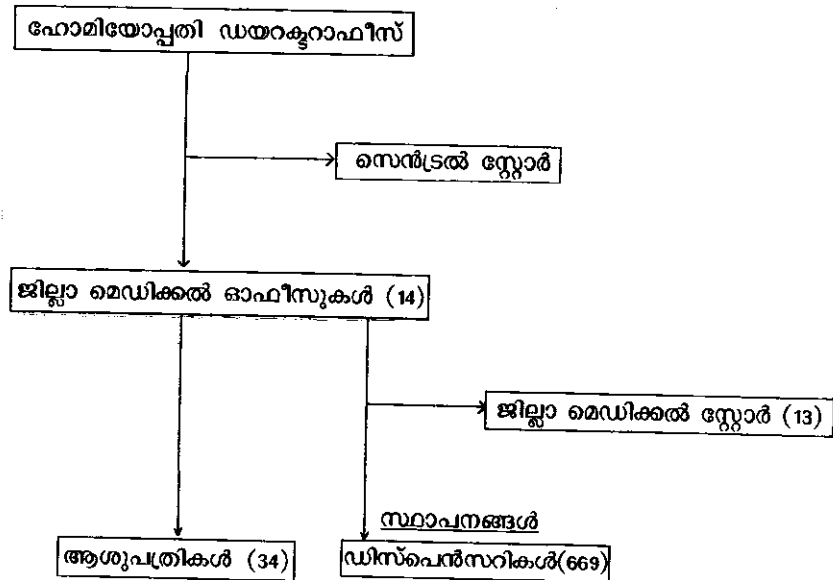
അനുവദിക്കപ്പെട്ട സ്ഥാപനങ്ങൾ

സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ജില്ല തിരിച്ചുള്ള കണക്ക്	ജില്ലാ മെഡിക്കൽ ഓഫീസ്	ആശുപത്രികൾ		ഡിസ്പെൻസറികൾ
		എസ്എം	കിടക്കകൾ	
തിരുവനന്തപുരം	1	4	185	67
കൊല്ലം	1	3	75	48
പത്തനംതിട്ട	1	1	10	35
ആലപ്പുഴ	1	3	75	52
കോട്ടയം	1	3	175	54
ഇടുക്കി	1	2	50	38
എറണാകുളം	1	3	85	63
തൃശ്ശൂർ	1	1	25	53
പാലക്കാട്	1	1	25	52
മലപ്പുറം	1	4	70	56
കോഴിക്കോട്	1	3	75	55
വയനാട്	1	1	25	20
കണ്ണൂർ	1	2	35	49
കാസർഗോഡ്	1	3	75	27
ആകെ	14	34	985	669

അനുവദിച്ച തസ്തികകൾ

2022-23 -ൽ പുതിയ സ്ഥാപനങ്ങളും തസ്തികകളും അനുവദിച്ചിട്ടില്ല.

ഓർഗനൈസേഷൻ ചാർട്ട്

1973-ൽ വകുപ്പ് രൂപീകൃതമാകുമ്പോൾ ഉണ്ടായിരുന്ന 4 ആശുപത്രികളുടെയും 64 ഡിസ്പെൻസറികളുടെയും സ്ഥാനത്ത് ഇപ്പോൾ (2022-23 വർഷം) ഈ വകുപ്പിന്റെ പ്രവർത്തന പരിധിയിലുള്ള സ്ഥാപനങ്ങളുടെ സ്ഥിതി വിവരം താഴെപ്പറയും പ്രകാരമാണ്:

1. ഡയറക്ടറേറ്റ്	1
2. ജില്ലാ ഓഫീസുകൾ	14
3. ജില്ലാ ആശുപത്രികൾ	14
4. താലൂക്ക് ആശുപത്രികൾ	17
5. ഡിസ്പെൻസറികൾ	669
6. എൻ.എച്ച്.എം. പദ്ധതി പ്രകാരമുള്ള ഡിസ്പെൻസറികൾ	409

7. സെൻട്രൽ സ്റ്റോർ	1
8. ജില്ലാ മെഡിക്കൽ സ്റ്റോർ	13
9. പെയിൻ ആന്റ് പാലിയേറ്റീവ് ക്യാൻസർ കെയർ സെന്റർ (ചേതന, വണ്ടൂർ)	1
10. ആറളം ഫാം ആശുപത്രി	1
11. കുറ്റിപ്പുറം ആശുപത്രി	1

തസ്തികകളുടെ വിന്യാസം

അഡ്മിനിസ്ട്രേഷൻ		മെഡിക്കൽ	
ഹോമിയോപ്പതി ഡയറക്ടർ	1	ആശുപത്രി സൂപ്രണ്ട്	30
ഡെപ്യൂട്ടി ഡയറക്ടർ	1	ചീഫ് മെഡിക്കലോഫീസർ	127
അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റീവ് ഓഫീസർ	1	മെഡിക്കലോഫീസർ	586
അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റീവ് അസിസ്റ്റന്റ്	1	റസിഡന്റ് മെഡിക്കലോഫീസർ	32
ജില്ലാ മെഡിക്കലോഫീസർ	14		
സീനിയർ സൂപ്രണ്ട്/ലേ സെക്രട്ടറി	17		
മിനിസ്റ്റീരിയൽ		പാരാമെഡിക്കൽ	
ജൂനിയർ സൂപ്രണ്ട്	2	നേഴ്സിംഗ് സൂപ്രണ്ട്	2
ഹെഡ് ക്ലർക്ക്	1	നേഴ്സ്	103
ക്ലർക്ക്	74	ഫാർമസിസ്റ്റ്	604
ക്ലർക്ക് ടൈപ്പിസ്റ്റ്	8	ലാബ് ടെക്നീഷ്യൻ	14
കോൺഫിഡൻഷ്യൽ അസിസ്റ്റന്റ്	1	അറ്റൻഡർ/ഡിസ്പെൻസർ/ നഴ്സിംഗ് അസിസ്റ്റന്റ്/ ലാബ് അറ്റൻഡർ	661
ടൈപ്പിസ്റ്റ്	16	പി.റ്റി.എസ്.	501
ഡ്രൈവർ	6		
ഓഫീസ് അറ്റൻഡന്റ്, ക്ലാസ് IV, SCP	381		

ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പിന്റെ കീഴിലുള്ള ആശുപത്രികളുടെയും ഡിസ്പെൻസറികളുടെയും സ്റ്റാൻഡേർഡൈസേഷനും നവീകരണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടു ചെയ്ത പ്രവർത്തനങ്ങൾ

- 2022-23 സാമ്പത്തിക വർഷത്തിൽ 14 ഡിസ്പെൻസറികളെ മോഡൽ ഡിസ്പെൻസറികളായി ഉയർത്തി. നിലവിൽ 163 സ്ഥാപനങ്ങളെ മോഡൽ ഡിസ്പെൻസറികളായി ഉയർത്തിയിട്ടുണ്ട്.
- 4 ഹോമിയോ ആശുപത്രികളിൽ ട്രൈയേജ് റൂമും, പ്രാഥമിക ചികിത്സയ്ക്കായുള്ള മരുന്നും ഉപകരണങ്ങളും സജ്ജീകരിച്ചു.
- 650 സ്ഥാപനങ്ങൾ പൊല്യൂഷൻ കൺട്രോൾ ബോർഡിന്റെ നിയമ പ്രകാരം രജിസ്റ്റർ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. 53 സ്ഥാപനങ്ങളുടെ രജിസ്ട്രേഷൻ നടപടികൾ പുരോഗമിച്ചു വരുന്നു. 23 സ്ഥാപനങ്ങൾ IMAGE മായും 7 സ്ഥാപനങ്ങൾ KEILമായും രജിസ്ട്രേഷൻ പൂർത്തീകരിക്കുകയും ബയോമെഡിക്കൽ വേസ്റ്റ് നീക്കം ചെയ്തുവരുകയും ചെയ്യുന്നു. 3 സ്ഥാപനങ്ങളിലെ രജിസ്ട്രേഷൻ നടപടികൾ നടന്നു വരുന്നു.
- 118 സ്ഥാപനങ്ങളിലായി 258 ഫയർ എക്സ്റ്റിംഗ്വിഷർ വാങ്ങി നൽകി.
- AHiMS 2.0 പ്രവർത്തന സജ്ജമാക്കി. AHiMS 2.0 (ആയുഷ് ഹോമിയോപ്പതി ഇൻഫർമേഷൻ മാനേജ്മെന്റ് സിസ്റ്റം) - ഒരു പുതിയ പതിപ്പ് പ്രവർത്തന സജ്ജമാക്കി.
- ഡയറക്ടറേറ്റിലും സംസ്ഥാനത്തെ എല്ലാ ജില്ലാ മെഡിക്കൽ ഓഫീസുകളിലും ഇ-ഓഫീസ് നടപ്പിലാക്കി.
- HEART (ഹോമിയോപ്പതി എവിഡൻസ്-ബേസ്ഡ് അഡ്വാൻസ്ഡ് റിസർച്ച് & ട്രെയിനിംഗ്) - ഏപ്രിൽ 12-ന് ബഹു. ആരോഗ്യ - വനിതാ ശിശു വകുപ്പ് മന്ത്രി ഉദ്ഘാടനം ചെയ്തു. ഈ പദ്ധതിക്ക് കീഴിൽ ഗവേഷണത്തിനായി 100 ഡോക്ടർമാരുടെ സംഘത്തിന് പരിശീലനം നൽകിവരുന്നു.

ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പിന് കീഴിൽ നിലവിൽ നടപ്പിലാക്കിവരുന്ന പ്രധാന ആതുര സേവന പ്രവർത്തനങ്ങൾ

1. ഹോമിയോ ഡിസ്പെൻസറികൾ/ ആശുപത്രികളിലൂടെയുള്ള ആതുരസേവനം

പാർശ്വ ഫലങ്ങളില്ലാത്തതും താരതമ്യേന ചെലവു കുറഞ്ഞതുമായ ഹോമിയോപ്പതി ചികിത്സാ രീതിയിലൂടെ ജനങ്ങളുടെ ആരോഗ്യ പരിപാലനം ലക്ഷ്യമാക്കി പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്ന ഈ വകുപ്പിന്റെ കീഴിൽ 34 ആശുപത്രികൾ, 669 ഡിസ്പെൻസറികൾ, 409 എൻ.എച്ച്.എം. ഡിസ്പെൻസറികൾ, പട്ടികജാതി കോളനികളിൽ 29 എസ്.സി.പി. ഡിസ്പെൻസറികൾ എന്നിവയിലൂടെ ജനങ്ങൾക്ക് ചികിത്സ ലഭ്യമാക്കുന്നു. മേൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള സ്ഥാപനങ്ങൾവഴി 2022-23 വർഷത്തിൽ ചികിത്സിക്കപ്പെട്ട രോഗികളുടെ വിവരം ചുവടെ ചേർക്കുന്നു: ഐ.പി. - 15262 ; ഒ.പി. 1,63,87,757

2. പെയിൻ ആൻഡ് പാലിയേറ്റീവ് കെയർ സെന്റർ

പെയിൻ ആൻഡ് പാലിയേറ്റീവ് പദ്ധതി സർക്കാരിന്റെ “അരികെ” - സമൂഹ പാലിയേറ്റീവ് വയോജന പരിചരണ പദ്ധതിയോടു ചേർന്ന് പ്രവർത്തിക്കുന്നു.

ഈ പദ്ധതിയിലൂടെ നൽകുന്ന സേവനങ്ങൾ

1. സെക്കന്ററി ഹോമിയോപ്പതി പാലിയേറ്റീവ് കെയർ പ്രവർത്തനങ്ങൾ 14 - ജില്ലാ ആശുപത്രികളിലും RMO യുടെ നേതൃത്വത്തിൽ സെക്കന്ററി പാലിയേറ്റീവ് യൂണിറ്റ് പ്രവർത്തിക്കുന്നു. പാലിയേറ്റീവ് ഒ.പി. ആഴ്ചയിൽ ഒരു ദിവസം, ഹോം വിസിറ്റ്, IP എന്നിങ്ങനെ.
2. പ്രൈമറി ഹോമിയോപ്പതി പാലിയേറ്റീവ് കെയർ പ്രവർത്തനങ്ങൾ - ഹോം വിസിറ്റ്.

3. പെയിൻ & പാലിയേറ്റീവ് ക്യാൻസർ കെയർ ആശുപത്രി, വണ്ടൂർ

മലപ്പുറം ജില്ലയിലെ വണ്ടൂരിൽ ക്യാൻസർ ചികിത്സയ്ക്കും സാത്വന പരിചരണത്തിനും മറ്റുമായി ചേതന എന്ന പേരിൽ 10 കിടക്കകളോടു കൂടിയ ഒരു പെയിൻ & പാലിയേറ്റീവ് ക്യാൻസർ കെയർ സെന്റർ ഒട്ടനവധി ക്യാൻസർ രോഗികൾക്ക് സാത്വനവും പരിചരണവും സൗഖ്യവും നൽകിവരുന്നു.

ആധുനിക ജീവിതശൈലി രോഗപ്രതിരോധത്തിനും ചികിത്സയ്ക്കുമുള്ള ആയുഷ്

ഹോളിസ്റ്റിക് ചികിത്സാ കേന്ദ്രങ്ങൾ (ആയുഷ്മാൻ ഭവം)

ആധുനിക ജീവിതശൈലി രോഗങ്ങളായ ക്യാൻസർ, പ്രമേഹം, രക്തസമ്മർദ്ദം, കൊളസ്ട്രോൾ, പക്ഷാഘാതം, ഗർഭാശയ രോഗങ്ങൾ തുടങ്ങിയവയ്ക്കുള്ള ചികിത്സയും പ്രതിരോധവും ലക്ഷ്യമിട്ട് കേരള സർക്കാർ ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പ് നടപ്പാക്കി വരുന്ന പദ്ധതിയാണ് ആയുഷ്മാൻഭവം: ഹോമിയോപ്പതി ചികിത്സയോടൊപ്പം പ്രകൃതി ജീവനവും യോഗചര്യയും കൈകോർക്കുന്ന സമഗ്ര ചികിത്സാരീതിയാണ് ആയുഷ്മാൻഭവം അവലംബിക്കുന്നത്.

21-5-2012- സ.ഉ.(സാധാ)നം.1690/2012/ആ.കു.വ. നമ്പർ ഉത്തരവിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പ് ഒരു പൈലറ്റ് പ്രോജക്ട് എന്ന നിലയിൽ കോഴിക്കോട്, തിരുവനന്തപുരം ജില്ലകളിൽ ആയുഷ്മാൻഭവം പദ്ധതി ആരംഭിക്കുകയും 2017 ഓടെ എല്ലാ ജില്ലകളിലും പ്രവർത്തനം വ്യാപിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

2022-23 സാമ്പത്തിക വർഷത്തിൽ ലോക പ്രമേഹദിനാചരണം, ലോക ഹൃദയദിനാചരണം തുടങ്ങി 15 ഓളം ദിനാചരണം നടത്തുകയും, അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ജീവിതശൈലിരോഗ നിർണ്ണയവും രക്തപരിശോധനയും, ആരോഗ്യ ബോധവൽക്കരണ ക്ലാസും ബോധവൽക്കരണ റാലി, കുട്ടികൾക്കായുള്ള യോഗ പരിശീലനം, അലർജി, ആസ്ത്മ രോഗികൾക്കായുള്ള പ്രത്യേകം യോഗ പരിശീലനം, മെഡിക്കൽ ക്യാമ്പ്, ചിത്ര രചന മത്സരം, ബേസിക് ലൈഫ് സപ്പോർട്ട് ക്ലാസ്സ്, BMI സ്ക്രീനിംഗ് എന്നിവ നടത്തുകയും ചെയ്തു.

തൃശ്ശൂർ ജില്ലാ ജയിൽ, കണ്ണൂർ വനിതാ ജയിൽ എന്നിവിടങ്ങളിൽ പ്രതിമാസ ക്യാമ്പുകൾ സംഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

5. വനിതാ ആരോഗ്യ സുരക്ഷാ - സാമ്പത്തിക പദ്ധതി (സീതാലയം)

സമൂഹത്തിൽ യാതൊരു അനുഭവിക്കുന്ന സ്ത്രീകളുടെ സാമൂഹ്യ സുരക്ഷ, സമത്വം, ആരോഗ്യപരിപാലനം, മനശാന്തി എന്നിവ ലക്ഷ്യമാക്കി ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പ് സ്ത്രീകൾക്ക് മാത്രമായി ആവിഷ്കരിച്ച് നടപ്പിലാക്കിവരുന്ന സ്ത്രീ സാമ്പത്തിക പദ്ധതിയാണ് സീതാലയം. ഈ പദ്ധതിയിലൂടെ അവരുടെ ആരോഗ്യ

പരിപാലനത്തോടൊപ്പം ഇതര വകുപ്പുകളുടെ സഹകരണത്തോടെയുള്ള സുരക്ഷ, അവകാശ സംരക്ഷണം എന്നിവ ഉറപ്പ് വരുത്തുന്നു. മാനസിക പ്രശ്നങ്ങൾ അനുഭവിക്കുന്ന സ്ത്രീകൾക്ക് മനോരോഗ വിദഗ്ദ്ധർ കൗൺസിലിംഗ് നൽകുന്നു. സീതാലയം സെന്ററുകളോടനുബന്ധിച്ച് അനപത്യതാദുഃഖം പേറുന്ന ദമ്പതിമാർക്ക് കുട്ടികളുണ്ടാകാനുള്ള ചികിത്സ നൽകുന്ന മദർ & ചൈൽഡ് കെയർ സെന്ററുകളും, മദ്യപാനം/പുകവലി/ലഹരി ആസക്തികൾക്ക് വിധേയരായവരെ ചികിത്സിച്ച് ഭേദമാക്കുന്ന ലഹരി വിമോചന ക്ലിനിക്കുകളും (ഡി-അഡിക്ഷൻ സെന്ററുകൾ) പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നു. സീതാലയം പദ്ധതിയുടെ സേവനം എല്ലാ ജില്ലാ ഹോമിയോ ആശുപത്രികളിലും ഇപ്പോൾ ലഭ്യമാണ്. 14 ജില്ലകളിലും ജില്ലാ ആശുപത്രികളോടനുബന്ധമായി ഇവ പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നു.

2010-11 സാമ്പത്തിക വർഷത്തിൽ തിരുവനന്തപുരം, കോട്ടയം, കോഴിക്കോട് എന്നീ ജില്ലകളിൽ ആരംഭിച്ച സീതാലയം പദ്ധതി ഇതിനോടകം തന്നെ വ്യത്യസ്തങ്ങളായ പ്രവർത്തന ശൈലികൾ കൊണ്ട് 14 ജില്ലകളിലെയും വിവിധഭാഗങ്ങളിൽ നടത്തപ്പെടുന്ന ബോധവൽക്കരണ ക്ലാസ്സുകൾ മെഡിക്കൽ ക്യാമ്പുകൾ എന്നിവയിലൂടെ ജനങ്ങൾക്കിടയിൽ പ്രചാരം നേടിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

ലഹരി വിമുക്ത ചികിത്സാ രംഗത്തും കുടുംബ പ്രശ്നങ്ങൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിലും കൗൺസിലിംഗ്, മെഡിക്കൽ സേവനങ്ങൾ എന്നിവ ലഭ്യമാക്കുന്നതിലും ആവശ്യമായവർക്ക് സൗജന്യ നിയമ ഉപദേശം, പുനരധിവാസ സഹായം എന്നിവ നൽകുന്നതിലുമെല്ലാം സീതാലയം യൂണിറ്റ് കാഴ്ചവയ്ക്കുന്ന സേവനങ്ങൾ വളരെ മികവാർന്നതാണ്.

2022-23 സാമ്പത്തിക വർഷത്തിൽ വനിതാദിനാഘോഷം, ആരോഗ്യമുള്ള സാമൂഹ്യപാഠം (ദുരദർശൻ പരിപാടി), (effective parenting)-3, അന്താരാഷ്ട്ര ബാലികാ ദിനാചരണം, ലോക മാനസികാരോഗ്യ കൗമാരം, മാതൃദിനം, ലഹരി വിമോചന വാരാചരണം. സ്കൂൾ വിദ്യാർത്ഥിനികൾക്കായുള്ള ചിത്രരചന മത്സരം, അന്താരാഷ്ട്ര യോഗ ദിനം, നാഷണൽ ആന്റി ഡ്രഗ് ഡേ, ഇന്റർ നാഷണൽ ഡേ ഫോർ ദ എലിമിനേഷൻ ഓഫ് വയലൻസ് എഗൻസ്റ്റ് വിമൻ പ്രിവൻഷൻ, സ്തനാർബുദം ബോധവൽക്കരണ ക്യാമ്പ്, പാൻ ഇന്ത്യാ ലീഗൽ അവയർനെസ് ക്യാമ്പയിൻ, ഓറഞ്ച് ദ വേൾഡ് ക്യാമ്പയിൻ, ഷീ ക്ലാസ്സ്, ദേശീയ പോഷൻ വിദ്യാഭ്യാസം, വിദ്യാർത്ഥികൾക്കായുള്ള മോട്ടിവേഷൻ - ഉയരെ, വനിതകൾക്കായുള്ള നൈപുണ്യ ശില്പശാല, ചങ്ങാതിക്കൂട്ടം (സമ്മർ ക്യാമ്പ്), അമ്മയറിയാൻ (മദേഴ്സ് ഡേ), ഫെൽത്തി അഡൾട്ട് ഹുഡ്, വയോജന

ദിനാചരണം, say no to drugs ക്യാമ്പയിൻ, പ്രമേഹദിനം മെഡിക്കൽ ക്യാമ്പ് എന്നിവ നടത്തുകയും ചെയ്തു.

6. വയോജന പരിപാലന കേന്ദ്രങ്ങൾ

വയോജനങ്ങളുടെ ആരോഗ്യ പരിപാലനത്തിനും വാർദ്ധക്യകാല രോഗപരിചരണങ്ങൾക്കും ചികിത്സയ്ക്കുമായി ഫിസിയോ തെറാപ്പി യൂണിറ്റോടുകൂടിയ സുസജ്ജമായ ജെറിയാട്രിക് കെയർ സെന്ററുകൾ കേരളത്തിലെ 7 ജില്ലകളിലെ വിവിധ ഹോമിയോപ്പതി സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ജെറിയാട്രിക് സ്പെഷ്യാലിറ്റി ക്ലിനിക്കുകൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ട്. (ആലപ്പുഴ, കാസർഗോഡ്, കൊല്ലം, കോട്ടയം, കോഴിക്കോട്, തിരുവനന്തപുരം, വയനാട്). ഈ കേന്ദ്രങ്ങളിലൂടെ വയോജനങ്ങൾക്ക് വേണ്ട എല്ലാവിധ ആതുരസേവനങ്ങളും സാത്ത്യാന പരിചരണവും ചികിത്സയും സൗജന്യമായി നൽകി വരുന്നു.

7. കൗമാര ആരോഗ്യപരിചരണ/പെരുമാറ്റ വൈകല്യ പരിഹാര പദ്ധതി (സർഗ്മയ)

2005-ൽ സ്കൂൾ ഹെൽത്ത് പ്രോഗ്രാം ആയി കോട്ടയത്തു പുത്തൻ ഹൈസ്കൂളിൽ ആരംഭിക്കുകയും, പിന്നീട് പുതപ്പള്ളം (കൊല്ലം) ജില്ലയിൽ ജ്യോതിർഗമയ എന്ന പൈലറ്റ് പദ്ധതിയായും പ്രവർത്തിച്ചു വന്നിരുന്നു. കുട്ടികളുടെ പൊതുവായ ആരോഗ്യ പ്രശ്നങ്ങളും പഠന വൈകല്യങ്ങളും സ്വഭാവ വൈകല്യങ്ങളും കൈകാര്യം ചെയ്യുന്ന പദ്ധതിയായ ജ്യോതിർഗമയ, 2012 -ൽ പരിഷ്കരിച്ച് 'സർഗ്മയ' എന്ന പേരിൽ തൃശ്ശൂരിൽ ആരംഭിച്ച്, 2014 -ൽ കേരളമാകെ വ്യാപിപ്പിച്ചു. ഒരോ ജില്ലയിലും ഒരോ സർഗ്മയ കേന്ദ്രമുണ്ട്. ഇവ റഫറൽ കേന്ദ്രങ്ങളാണ് ഇവിടെ ഒരു വിദഗ്ദ്ധ ഡോക്ടറെ കൂടാതെ സ്പെഷ്യൽ എഡ്യൂക്കേറ്ററിന്റെയും, സൈക്കോളജിസ്റ്റിന്റെയും സേവനം ലഭ്യമാണ്. ഇവിടെ മുൻകൂറായി ബുക്കിംഗ് സ്വീകരിച്ച് രോഗികളെ പരിശോധിക്കുന്നു.

ഇത് കൂടാതെ എല്ലാ ഹോമിയോ ഡിസ്പെൻസറികളിലും എല്ലാ ശനിയാഴ്ച ദിവസവും സർഗ്മയ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് മുൻഗണനാ ചികിത്സയുണ്ട്. ലോക ഓട്ടിസം ദിനാചരണം, പരിസ്ഥിതി ദിനം, ലോക ആത്മഹത്യാ പ്രതിരോധ ദിനം തുടങ്ങി 10 ഓളം ദിനാചരണം നടത്തുകയും, വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് അവധിക്കാല ക്ലാസ്, തിരഞ്ഞെടുത്ത ട്രൈബൽ/എസ്സി സ്കൂളുകളുടെ 'പ്രവേശോൽസവം', സർഗ്മയ കേന്ദ്രങ്ങളിൽ കുട്ടികളുടെ വായന കോർണർ, യോഗ ക്ലാസ്സുകൾ, ലഹരി ഉപയോഗത്തിനെതിരായ ബോധവൽക്കരണ ക്ലാസ്, പേരന്റിംഗ് സ്കില്ലുകളെ

പറ്റിയുള്ള ക്ലാസ്സുകൾ, പരീക്ഷ നേരിടുന്ന കുട്ടികൾക്കുള്ള കൗൺസിലിംഗ് പ്രോഗ്രാം - 'ഉയരെ' എന്നിവ നടത്തി.

തിരഞ്ഞെടുത്ത ബഡ്സ് സ്കൂൾ കുട്ടികളുടെ രക്ഷിതാക്കൾക്കായി 'വൈകല്യങ്ങളെ ചികിത്സിക്കുന്നതിൽ ഹോമിയോപ്പതിയുടെ പങ്ക്' എന്ന വിഷയത്തിൽ അവബോധം, കൗൺസിലിംഗ് എന്നിവ നടത്തുകയും ചെയ്തു.

8. വന്ധ്യതാ നിവാരണ കേന്ദ്രങ്ങൾ (ജനനി)

സന്താന സൗഭാഗ്യമില്ലാതെ വിഷമിക്കുന്ന ദമ്പതികൾക്ക് ഹോമിയോപ്പതി ചികിത്സയിലൂടെ കുട്ടികളുണ്ടാകാൻ സഹായിക്കുന്ന കേന്ദ്രങ്ങളാണ് എല്ലാ ജില്ലകളിലും പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്ന വന്ധ്യതാ നിവാരണ കേന്ദ്രങ്ങൾ (ഇൻഫെർട്ടിലിറ്റി സെന്ററുകൾ). ഹോമിയോപ്പതി ആശുപത്രി/ഡിസ്പെൻസറികളിലൂടെ പൊതുവിൽ ഇതിനുള്ള ചികിത്സ നൽകി വരുന്നെങ്കിലും വന്ധ്യതാ നിവാരണത്തിന് മാത്രമായി പ്രത്യേകം പ്രവർത്തിക്കുന്ന ഈ കേന്ദ്രങ്ങളിലെ ചികിത്സയിലൂടെ അനപത്യതാദുഃഖം അനുഭവിച്ചു വന്നിരുന്ന ഒട്ടനവധി ദമ്പതിമാർക്ക് പ്രയോജനം ലഭിച്ചത് ഈ പദ്ധതിയുടെ വിജയത്തിന്റെ സാക്ഷ്യപത്രങ്ങളാണ്. കണ്ണൂർ ആസ്ഥാനമായുള്ള ഇൻഫെർട്ടിലിറ്റി സെന്ററിനെ മികവിന്റെ കേന്ദ്രമായി (സെന്റർ ഓഫ് എക്സലൻസ്) ഉയർത്തുന്നതിന് ഉദ്ദേശിക്കുന്നു.

9. സാംക്രമിക രോഗ നിയന്ത്രണ പരിപാടി (RAECH) പ്രവർത്തനങ്ങൾ

സാംക്രമിക രോഗനിയന്ത്രണ പദ്ധതി പ്രകാരം സാംക്രമിക രോഗ പ്രതിരോധത്തിനും ചികിത്സയ്ക്കുമായി ജില്ലകൾ തോറും പകർച്ചവ്യാധി മേഖലകളിൽ മെഡിക്കൽ ക്യാമ്പുകളും, സെമിനാറുകളും ആരോഗ്യ ബോധവൽക്കരണ ക്യാമ്പുകളും നടത്തി വരുന്നു. പ്രീ-മൺസൂൺ വേളയിലും, വേനൽക്കാല പൂർവ്വഘട്ടത്തിലും സാംക്രമിക രോഗ പ്രതിരോധ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ഭാഗമായി പ്രതിരോധ മരുന്നുകൾ വിതരണം ചെയ്യുന്നു. സാംക്രമിക രോഗം വ്യാപകമാകുന്ന മേഖലകളിൽ മെഡിക്കൽ ക്യാമ്പുകൾ സംഘടിപ്പിച്ച് ആരോഗ്യ-ബോധവൽക്കരണ ക്ലാസ്സുകൾ സംഘടിപ്പിക്കുന്നു. മെഡിക്കൽ ക്യാമ്പുകളിലൂടെയും, സന്നദ്ധ സംഘടനകൾ മുഖേനയും റസിഡന്റ് അസോസിയേഷൻ മുഖേനയും ഹോമിയോ പ്രതിരോധ മരുന്നുകൾ വിതരണം ചെയ്യുന്നു.

കാലാവസ്ഥക്കനുസരിച്ച് ഉടലെടുക്കുന്ന പകർച്ചവ്യാധികളെ തടയാനും

വ്യാപനം നിയന്ത്രിക്കാനുമായി കൃത്യമായ മരുന്നുകൾ അതാത് കാലാവസ്ഥക്കനുസൃതമായി നൽകി വരുന്നു. ചിക്കൻപോക്സ്, അഞ്ചാംപനി, വൈറൽപ്പനികൾ എന്നിവയ്ക്ക് പ്രതിരോധ മരുന്നുകളും ചികിത്സയും നൽകി വരുന്നു. കോവിഡ്, ഡെങ്കിപ്പനി, ചിക്കുൻഗുനിയ പോലുള്ള പകർച്ച വ്യാധികൾക്കും പ്രതിരോധ പ്രവർത്തനങ്ങളും ബോധവൽക്കരണ പ്രവർത്തനങ്ങളും നടത്തിവരുന്നുണ്ട്.

10. താൽക്കാലിക ഹോമിയോ ഡിസ്പെൻസറികൾ

സംസ്ഥാനത്തെ പ്രമുഖ തീർത്ഥാടനകേന്ദ്രങ്ങളിലെ ഉത്സവ ആഘോഷവേളകളിൽ അവിടെ എത്തിച്ചേരുന്ന തീർത്ഥാടകർക്ക് ചികിത്സാ സൗകര്യം ലഭ്യമാക്കുന്നതിനായി താൽക്കാലിക ഡിസ്പെൻസറികൾ തുറന്നു പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ട്. വിവിധ തീർത്ഥാടന കേന്ദ്രങ്ങളിൽ ഉൽസവ വേളകളിൽ താൽക്കാലിക ഹോമിയോ ഡിസ്പെൻസറികൾ ആരംഭിച്ചു.

ചിക്കൻപോക്സ് പ്രതിരോധ മരുന്നുകൾ വിതരണം - പമ്പ താൽക്കാലിക ഹോമിയോ ഡിസ്പെൻസറിയിൽ നിന്നും 1872 പേർക്കും സന്നിധാനം- താൽക്കാലിക ഹോമിയോ ഡിസ്പെൻസറിയിൽ നിന്നും 2872 പേർക്കും വിതരണം ചെയ്തു.

നാഷണൽ ആയുഷ് മിഷനുമായി കൂടി ചേർന്ന് ഹോമിയോ മരുന്നുകൾ അടങ്ങുന്ന First Aid Kit ഓഫീസുകൾക്കും, കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങൾക്കും ലഭ്യമാക്കിയിട്ടുണ്ട്.

ഹജ് മെഡിക്കൽ ക്യാമ്പ് - എറണാകുളം - നെടുമ്പാശ്ശേരി എയർപോർട്ടിൽ ഹജ് തീർത്ഥാടകർക്കായി മെഡിക്കൽ ക്യാമ്പ് സംഘടിപ്പിച്ചു. ഹജ് ഷിഫാ കിറ്റ് ഹജ് തീർത്ഥാടകർക്കായിട്ടുള്ള ഹോമിയോപ്പതി മരുന്നുകളുടെ കിറ്റ് - 1093 എണ്ണം വിതരണം ചെയ്തു.

11. ഹോമിയോപ്പതി സ്പെഷ്യാലിറ്റി കെയർ സെന്ററുകൾ

ആധുനിക ജീവിത ശൈലിയും ഭൂപ്രദേശങ്ങളുടെ സവിശേഷ പ്രത്യേകതകൾ മൂലവും ചില പ്രദേശങ്ങളിൽ കൂടുതലായി കണ്ടുവരുന്ന പ്രത്യേക രോഗങ്ങൾക്കായുള്ള സ്പെഷ്യാലിറ്റി കെയർ സെന്ററുകളിലൂടെ പ്രത്യേക പരിചരണവും ചികിത്സയും നൽകി വരുന്നു.

അലർജി ആസ്ത്മ, നിസ്സർഗ (ട്രാൻസ്ജെണ്ടർ ഒ.പി.) തുടങ്ങിയ സ്പെഷ്യാലിറ്റി ക്ലിനിക്കുകൾ. ഇത് കൂടാതെ പലവിധ രോഗങ്ങൾക്കുമുള്ള സ്പെഷ്യാലിറ്റി ക്ലിനിക്കുകളും ജില്ലാ ഹോമിയോ ആശുപത്രികളിൽ പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നുണ്ട്.

12. എൻഡോക്രൈൻ ഡിസോർഡർ കെയർ സെന്റർ

ഇടുക്കിയിലും, തിരുവനന്തപുരത്തും എൻഡോക്രൈൻ ഡിസോർഡർ കെയർ സെന്റർ പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നു.

13. മൊബൈൽ ഹോമിയോ ക്ലിനിക്കുകൾ

ഇടുക്കി, വയനാട് ജില്ലകളിലെ ദുർഘട മേഖലകളിൽ പാർക്കുന്നവരുടെ ആരോഗ്യ പരിപാലനത്തിനായി ഹോമിയോപ്പതിയുടെ സേവനം ലഭ്യമാക്കുന്നതിന് സ്പെഷ്യാലിറ്റി മൊബൈൽ ഹോമിയോ ക്ലിനിക്കുകളും പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നു.

മെഡിക്കൽ ക്യാമ്പുകൾ, ബോധവൽക്കരണ ക്ലാസ്സുകൾ, ഇമ്മ്യൂൺ ബൂസ്റ്റർ വിതരണം, ജീവിതശൈലീരോഗനിർണ്ണയ പ്രാഥമിക പരിശോധന, പാലിയേറ്റീവ് ഹോം വിസിറ്റുകൾ, അംഗൻവാടി സന്ദർശനങ്ങൾ, കൗൺസിലിംഗ് സേവനം, യോഗ ട്രെയിനറുടെ സേവനം തുടങ്ങിയവയാണ് മൊബൈൽ ഡിസ്പെൻസറി വഴി നൽകി വരുന്ന സേവനങ്ങൾ.

14. ഫ്ലോട്ടിംഗ് ഹോമിയോ ഡിസ്പെൻസറികൾ

ആലപ്പുഴ ജില്ലയിലെ കൂട്ടനാട് ചമ്പക്കുളം, ഹരിപ്പാട് തീരദേശവാസികളായ ജനങ്ങളുടെ ആരോഗ്യപരിപാലനത്തിനായി 3 ഫ്ലോട്ടിംഗ് ഹോമിയോ ഡിസ്പെൻസറികളും പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നു. ഒ.പി. പരിശോധന, ഹോം വിസിറ്റ്, പ്രതിരോധ ചികിത്സയും, പ്രതിരോധ പ്രവർത്തനങ്ങളും ബോധവൽക്കരണ പ്രവർത്തനങ്ങളും തുടങ്ങിയവയാണ് ഫ്ലോട്ടിംഗ് ഹോമിയോ ഡിസ്പെൻസറികൾ വഴി നൽകി വരുന്ന സേവനങ്ങൾ.

15. ജയിലുകൾ/അനാഥമന്ദിരങ്ങൾ/വൃദ്ധമന്ദിരങ്ങൾ/അംഗൻവാടികൾ എന്നിവിടങ്ങളിലെ ഹോമിയോപ്പതി ആതുര സേവനം

തിരുവനന്തപുരം, കണ്ണൂർ സെൻട്രൽ ജയിൽ, അനാഥമന്ദിരങ്ങൾ, വയോജന മന്ദിരങ്ങൾ, അംഗൻവാടികൾ എന്നീ സ്ഥലങ്ങൾ സന്ദർശിച്ച് ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പിലെ സേവന സന്നദ്ധരായ ഡോക്ടർമാർ സൗജന്യ ചികിത്സ നൽകി വരുന്നു.

16. പട്ടികജാതി സങ്കേതങ്ങളിലെ ഹോമിയോപ്പതി ഹെൽത്ത് സെന്ററുകൾ

കൊല്ലം, ഇടുക്കി, എറണാകുളം, തൃശ്ശൂർ, പാലക്കാട്, മലപ്പുറം, കോഴിക്കോട്, വയനാട്, കണ്ണൂർ എന്നീ ജില്ലകളിലായി 29 പട്ടികജാതി കോളനികളിലെ ജനങ്ങളുടെ ആരോഗ്യപരിപാലനത്തിനായി സ്പെഷ്യൽ കമ്പോണന്റ് പ്ലാൻ പ്രകാരം പട്ടികജാതി വകുപ്പിന്റെ ധനസഹായത്താൽ ഹോമിയോപ്പതി ഹെൽത്ത് സെന്ററുകൾ പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നു. ഈ കോളനികളിൽ താമസിക്കുന്ന ഭൂരിഭാഗം വരുന്ന പട്ടികജാതിക്കാരുടെ ആരോഗ്യപ്രശ്നങ്ങൾക്ക് ഈ കേന്ദ്രങ്ങളിലൂടെ പരിഹാരങ്ങളും ആവശ്യമായ മറ്റ് ആതുരസേവനങ്ങളും നൽകി വരുന്നു.

17. പെരിഫെറൽ ഒ.പി. സെന്ററുകൾ

ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പിന് കീഴിൽ നിലവിൽ പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്ന ആതുരാലയങ്ങൾക്ക് പുറമെ പൊതുജനങ്ങളുടെയും, ജനപ്രതിനിധികളുടെയും, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെയും, സാമൂഹ്യ/സന്നദ്ധ സംഘടനാ പ്രവർത്തകരുടെയും അപേക്ഷയും, അഭ്യർത്ഥനകളും കണക്കിലെടുത്ത് സംസ്ഥാനത്ത് വിവിധ ജില്ലകളിലായി നിലവിൽ 40 പെരിഫെറൽ ഒ.പി. സെന്ററുകളും പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നു. ഈ കേന്ദ്രങ്ങളിലൂടെ തദ്ദേശീയരായ പൊതുജനങ്ങൾക്ക് ഹോമിയോപ്പതിയുടെ സേവനവും ചികിത്സയും നൽകി വരുന്നു.

18. മരുന്ന് ഉൽപ്പാദനം

ഹോമിയോ മരുന്ന് ഉൽപ്പാദനത്തിനായി ആലപ്പുഴയിൽ കേരള സംസ്ഥാന ഹോമിയോപ്പതിക് കോ-ഓപ്പറേറ്റീവ് ഫാർമസി (ഹോംകോ) 1976-ൽ പ്രവർത്തനമാരംഭിച്ചു. ഇത് ഇന്ത്യയിൽ സഹകരണ മേഖലയിലുള്ള ആദ്യ സംരംഭമാണ്. ഇന്നിപ്പോൾ കേരളത്തിന് പുറമെ നിരവധി സംസ്ഥാന സർക്കാരുകൾക്ക് ഹോംകോ മരുന്നുകൾ വിതരണം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. ഹോമിയോപ്പതി ഡയറക്ടർ ചെയർപേഴ്സൺ ആയ ഭരണസമിതിയാണ് ഈ സ്ഥാപനത്തിന്റെ ഭരണം നിർവ്വഹിക്കുന്നത്.

19. നികുതി/നികുതിയേതര വരുമാനം (ടാക്സ്/നോൺ ടാക്സ് റവന്യൂ)

സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ഉപയോഗരഹിതമായി മാറുന്ന മരുന്നുകൾ സൂക്ഷിക്കുന്ന കുപ്പികൾ, പ്ലാസ്റ്റിക് ബോട്ടിൽ തുടങ്ങിയവ ലേലം ചെയ്തു വിൽക്കുന്നതുവഴി ലഭിക്കുന്ന വരുമാനമാണ് വകുപ്പിന്റെ നികുതിയേതര വരുമാനം. 2022-23 വർഷത്തിൽ ഈ ഇനത്തിൽ വരുമാനം ഇല്ല ടാക്സ്/റവന്യൂ വരുമാനവും ഇല്ല.

20. പരിശീലന പരിപാടികൾ

2022-23 -ൽ ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പ് നടത്തുന്ന തുടർവിദ്യാഭ്യാസ പരിപാടിക്ക് പുറമെ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് മാനേജ്മെന്റ് ഇൻ ഗവൺമെന്റ് (ഐ.എം.ജി.) നടത്തുന്ന വിവിധ പരിശീലന പരിപാടികളുടെ ഭാഗമായി ഓൺലൈൻ/ഓഫ് ലൈൻ ആയി നടത്തിയ 13 പരിശീലന പരിപാടികളിൽ 340 പേർ വകുപ്പിൽ നിന്നും പങ്കെടുത്തിട്ടുണ്ട്.

21. 2022-23 വർഷത്തിൽ വകുപ്പിന് ലഭ്യമായ ഫണ്ടും ആയതിന്റെ ചെലവും ചുവടെ ചേർക്കുന്നു:

പ്ലാൻ ഫണ്ട്

ബഡ്ജറ്റ് വിഹിതം (തുക ലക്ഷത്തിൽ)	ചെലവ് (തുക ലക്ഷത്തിൽ)	ബാലൻസ് (തുക ലക്ഷത്തിൽ)
2515.0	1850.27	73.57

നോൺ പ്ലാൻ - ഹോമിയോപ്പതി ഡയറക്ടറേറ്റ്

ബഡ്ജറ്റ് വിഹിതം (തുക ലക്ഷത്തിൽ)	ചെലവ് (തുക ലക്ഷത്തിൽ)	ബാലൻസ് (തുക ലക്ഷത്തിൽ)
365.33	308.31	84.39

ഡി.എം.ഒ. ഓഫീസ്

ബഡ്ജറ്റ് വിഹിതം	ചെലവ്	ബാലൻസ്
770.69	666.95	86.54

ആശുപത്രികളും, ഡിസ്പെൻസറികളും

ബഡ്ജറ്റ് വിഹിതം	ചെലവ്	ബാലൻസ്
19414.86	16667.51	85.85

22. വിവരാവകാശ നിയമം നടപ്പാക്കൽ

2005 -ലെ വിവരാവകാശ നിയമം കൃത്യമായി പാലിച്ചു വരുന്നു. വിവരം നൽകാത്തതിന്റെ പേരിൽ വകുപ്പിൽ ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥനും ശിക്ഷിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ല. ഡിസ്പെൻസറി മുതൽ ഡയറക്ടറാഫീസ് വരെ പബ്ലിക് ഇൻഫർമേഷൻ ഓഫീസർ, അപ്പലേറ്റ് അതോറിറ്റി എന്നിവരെ നിയമിച്ചു പരസ്യപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഡിസ്പെൻസറികളിൽ മെഡിക്കൽ ഓഫീസർ/ചീഫ് മെഡിക്കലാഫീസറും ആശുപത്രികളിൽ ആശുപത്രി സൂപ്രണ്ടും ജില്ലാ മെഡിക്കലാഫീസുകളിൽ സീനിയർ സൂപ്രണ്ടും ആണ് പബ്ലിക് ഇൻഫർമേഷൻ ഓഫീസർമാർ. ഡയറക്ടറാഫീസിൽ അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റീവ് ഓഫീസറാണ് പബ്ലിക് ഇൻഫർമേഷൻ ഓഫീസർ. ജില്ലകളിലെ എല്ലാ സ്ഥാപനങ്ങളുടെയും അപ്പലേറ്റ് അതോറിറ്റി ജില്ലാ മെഡിക്കലാഫീസർമാരും ഡയറക്ടറാഫീസിന്റെ കാര്യത്തിൽ ഹോമിയോപ്പതി ഡയറക്ടറുമാണ്. ഡയറക്ടറാഫീസിൽ 2022-23 വർഷത്തിൽ 235 അപേക്ഷകൾ ലഭിക്കുകയും കൂടാതെ 5 അപ്പീൽ അപേക്ഷയും ലഭിച്ചു. ആയതിന് സമയബന്ധിതമായി മറുപടി നൽകുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

23. സേവനാവകാശം

2012-ലെ സേവനാവകാശ നിയമപ്രകാരം നൽകപ്പെട്ട അധികാരങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ച് പൊതുജനങ്ങൾക്ക് ഈ വകുപ്പിൽ നിന്നും ലഭിക്കുന്ന സേവനങ്ങൾ സംബന്ധിച്ച വിവരം 2015 ഡിസംബറിൽ വിജ്ഞാപനം ചെയ്യുകയും ഇത് സംബന്ധിച്ച ബോർഡ് വകുപ്പിന്റെ കീഴിലുള്ള എല്ലാ സ്ഥാപനങ്ങളിലും പ്രദർശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഈ വർഷത്തിൽ സേവനാവകാശം നിയമപ്രകാരം അപേക്ഷകൾ ലഭിച്ചിട്ടില്ല.

24. ആഭ്യന്തര പരിശോധന

ആഭ്യന്തര പരിശോധനയ്ക്കായി വകുപ്പ് തലത്തിൽ ഒരു ടീം മാത്രമാണ് നിലവിലുള്ളത്. 2022-23 വർഷം 41 സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ആഭ്യന്തര പരിശോധന നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. ജീവനക്കാരുടെ അപര്യാപ്തതമൂലം എൻ.എൽ.സി. ആഡിറ്റിനോടൊപ്പം ആഭ്യന്തര പരിശോധനയും നടത്തി വരുന്നു. ഈ കാരണത്താൽ എല്ലാ സ്ഥാപനങ്ങളിലും ഓഡിറ്റ് നടത്തുവാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല.

25. അക്കൗണ്ടന്റ് ജനറൽ ഓഡിറ്റ്

അക്കൗണ്ടന്റ് ജനറൽ ഓഡിറ്റ് വിഭാഗം 2022-23 വർഷത്തിൽ വിവിധ

സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ഓഡിറ്റ് നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഓഡിറ്റ് നടത്തി നൽകിയ 18 റിപ്പോർട്ടുകളിലായി 117 ആഡിറ്റ് പരാമർശങ്ങൾ ഉണ്ട്. അതിൽ 22 പരാമർശങ്ങൾ തീർപ്പാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ബാക്കി വരുന്ന 95 പരാമർശങ്ങൾ തീർപ്പാക്കാനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചുവരുന്നു.

26. ഭരണഭാഷ

ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പിൽ 1992 ജനുവരി മുതൽ ഭരണഭാഷ പൂർണ്ണമായും മലയാളമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഔദ്യോഗിക ഭാഷ പൂർണ്ണമായും മലയാളത്തിൽ ആയതിനാൽ വകുപ്പ് കാര്യമായ പുരോഗതി നേടിയിട്ടുണ്ട്. റിപ്പോർട്ട് വർഷം 100% ഫയലുകളും മലയാളത്തിൽ തന്നെ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നു. എല്ലാ വർഷവും മലയാളഭാഷാ വാരാഘോഷ പരിപാടികൾ നടത്തി വരുന്നു. ഇതിനായി ഡയറക്ടറേറ്റിലും ജില്ലാ ഓഫീസുകളിലും ഭാഷാ സമിതികൾ രൂപീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. എല്ലാ മൂന്ന് മാസം കൂടുമ്പോഴും സമിതി സേവനം വിലയിരുത്തിവരുന്നു. 2022-23 വർഷത്തിൽ ക്ലർക്കുമാരുടെ വിഭാഗത്തിൽ ഹോമിയോപ്പതി ഡയറക്ടറേറ്റിലെ സീനിയർ ക്ലർക്കായ ശ്രീ. ഹനീഷ് എം.പി. സംസ്ഥാന സർക്കാരിന്റെ മികച്ച ഭാഷാ പുരസ്കാരത്തിന് അർഹനായത് വകുപ്പിന് അഭിമാനമായ നേട്ടമായി. മികച്ച ഭാഷാ ലൈബ്രറി ഡയറക്ടറേറ്റിലും ജില്ലാ ഓഫീസുകളിലും പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നു.

27. തുടർ വിദ്യാഭ്യാസ പരിപാടികൾ

2022-23 -ൽ ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പ് നടത്തി വരുന്ന തുടർ വിദ്യാഭ്യാസ പരിപാടിക്ക് പുറമെ നടത്തുന്ന വിവിധ പരിശീലന പരിപാടിയിൽ 31 എണ്ണം നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഇതിൽ 1159 ജീവനക്കാർ പങ്കെടുത്തിട്ടുണ്ട്.

28. AHIMS (Ayush Homoeopathy information Management System)

ഇന്ത്യയിലെ മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് കേരളം പൊതുജനാരോഗ്യ മേഖലയിൽ വളരെയേറെ മുന്നേറ്റം കൈവരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇന്ത്യയിലെ മറ്റു സംസ്ഥാനങ്ങൾക്ക് മാതൃകയാക്കാൻ പറ്റുന്ന രീതിയിൽ ഒട്ടനവധി പദ്ധതികളാണ് സംസ്ഥാനത്ത് ആരോഗ്യ മേഖലയിൽ നടപ്പിലാക്കി വരുന്നത്. സുസജ്ജമായ ആരോഗ്യ സംവിധാനം പകർച്ചവ്യാധി പ്രതിരോധ രംഗത്തും ആരോഗ്യ സംരക്ഷണത്തിനും മികച്ച രീതിയിലാണ് പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നത്. കേരളത്തിന്റെ ആരോഗ്യ പരിരക്ഷാ സംവിധാനത്തിൽ ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പും പ്രസക്തമായ പങ്കാണ് നിർവ്വഹിച്ചു വരുന്നത്. 1973 -ൽ ആരംഭിച്ച സംസ്ഥാന ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പ് 50 വർഷം പിന്നിടുമ്പോൾ ജനോപകാരപ്രദങ്ങളായ ഒരുപിടി

പദ്ധതികളിലൂടെ ജനങ്ങളുടെ ആരോഗ്യ സംരക്ഷണത്തിൽ മികച്ച രീതിയിലുള്ള ഇടപെടലുകൾ നടത്തി വരുന്നുണ്ട്. മാതൃകാപരമായ സേവനം നൽകി വരുമ്പോഴും, നൽകുന്ന സേവനം കൂടുതൽ മെച്ചപ്പെട്ട രീതിയിൽ കൃത്യമായി അവതരിപ്പിക്കാൻ വകുപ്പ് തീരുമാനിക്കുന്നത് വഴിയാണ് AHiMS നിലവിൽ വരുന്നത്.

AHiMS-1

ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ് പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ വിവരശേഖരണക്ഷമത പരമാവധി വർദ്ധിപ്പിക്കാനും, ഫലപ്രദമായ അവലോകന - ആസൂത്രണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തുവാനും ലക്ഷ്യമിട്ട്, ഹോമിയോപ്പതി ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ് 2019 നവംബർ 1-ന് ആരംഭിച്ച വെബ് അധിഷ്ഠിത ആപ്ലിക്കേഷൻ സോഫ്റ്റ് വെയർ (ഓട്ടോമേഷൻ & മാനേജ്മെന്റ് സിസ്റ്റം) ആണ് AHiMS ([url: www.ahims.kerala.gov.in](http://www.ahims.kerala.gov.in)). സുമക്ഷാ പരിശോധന നടത്തി സംസ്ഥാന ഡാറ്റാ സെന്ററിലാണ് സോഫ്റ്റ്വെയർ ഹോസ്റ്റ് ചെയ്തു പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നത്. ഇതിലെ പ്രധാന മൊഡ്യൂളുകൾവഴി ആശുപത്രി സ്ഥിതിവിവരക്കണക്കുകൾ, അസറ്റ്, മെഡിക്കൽ ക്യാമ്പുകൾ /ഔട്ട്റിച്ച് പ്രവർത്തനം, ഫണ്ട് വിനിയോഗം എന്നിവ കൃത്യമായി നിരീക്ഷിച്ചുവരുന്നു. 2019-20, 2020-21 വർഷത്തെ ഇ-ഫെൽത്ത്/ ഇ-മെഡിസിൻ വിഭാഗത്തിൽ കേരള സംസ്ഥാനം രണ്ടാം സ്ഥാനം കരസ്ഥമാക്കിയ ഇ-ഗവേണൻസ് പദ്ധതി കൂടിയാണ് AHiMS.

AHiMS Version 2

ആശുപത്രിയിൽ ചികിത്സ തേടിയെത്തുന്ന ഓരോ രോഗിയുടെയും വിവരങ്ങൾ രഹസ്യാത്മകതയോടെ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിൽ ഉണ്ടാകുന്ന സങ്കീർണ്ണതകൾ പരിഹരിക്കുക എന്നതാണ് AHiMS 2 ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. പേപ്പർവർക്കുകൾ പരമാവധി കുറയ്ക്കുകയും, വിവരങ്ങൾ ക്രമീകരിച്ചു വിശകലനം ചെയ്യുന്നതിലൂടെ ജീവനക്കാരുടെ ജോലി കുറയ്ക്കുന്നതോടൊപ്പം വളരെ എളുപ്പത്തിൽ മെച്ചപ്പെട്ട സേവനം AHiMS 2 ലൂടെ വ്യക്തികൾക്ക് ലഭ്യമാകുന്നു.

7-7-2021-ലെ സ.ഉ.(സാധാ)നം.277/2021/ആയുഷ് -നമ്പർ ഉത്തരവ് പ്രകാരം AHiMS അപ്ഡേറ്റ് (2 nd Version) ചെയ്യുന്നതിന് 42.70 ലക്ഷം രൂപയുടെ ഭരണാനുമതി കിട്ടിയതിനാൽ, 2021 നവംബർ 2 -ന് കെൽട്രോൺ എഗ്രിമെന്റ്

ഡയറക്ടർ ഒപ്പ് വെച്ച് അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. 4 Phase കളായി AHiMS വികസിപ്പിക്കാൻ വിഭാവനം ചെയ്തിരിക്കുന്ന സോഫ്ട്‌വെയറിന്റെ മൂന്ന് മോഡ്യൂളുകൾ വികസിപ്പിച്ചുകഴിഞ്ഞു.

സ്കൂൾ കുട്ടികൾക്ക് ഹോമിയോപ്പതി പ്രതിരോധ ഔഷധങ്ങൾ രക്ഷാകർത്താവിന്റെ സമ്മതത്തോടെ നൽകുന്നതിന് AHiMS-ൽ മൊബൈൽ ആപ്ലി വഴി സൗകര്യം ഒരുക്കി നൽകിയിരുന്നു. മുൻകൂർ ബുക്ക് ചെയ്തു അടുത്തുള്ള ഹോമിയോപ്പതി സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും എളുപ്പത്തിൽ മരുന്നുകൾ വാങ്ങാം എന്നതുകൊണ്ട് തന്നെ കോവിഡ് കാലത്ത് ജനങ്ങൾ വൻ സ്വീകാര്യതയോടെ ആണ് ഈ സംവിധാനം ഉപയോഗിച്ചത്. പൊതുജനങ്ങൾക്ക് മൊബൈൽ ഫോണുകൾ പോലുള്ള ഉപകരണങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ച് മൊബൈൽ സാങ്കേതികവിദ്യകൾവഴി വകുപ്പിന്റെ സേവനങ്ങൾ കൂടുതൽ എളുപ്പത്തിൽ ലഭ്യമാക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ AHiMS 2-ലും മൊബൈൽ ആപ്ലി പൊതുജനങ്ങൾക്കായി തയ്യാറാക്കി നൽകുന്നുണ്ട്. മൊബൈൽ ഉപകരണങ്ങളിലൂടെ ഹോമിയോപ്പതി പ്രതിരോധ മരുന്ന് വിതരണം, സ്പെഷ്യൽ ഒ.പി. സേവനങ്ങൾ എന്നിവ വേഗത്തിലും എളുപ്പത്തിലും ലഭ്യമാക്കുവാൻ സാധിക്കും.

നിലവിലെ ഗുണങ്ങൾ

പൊതുജനങ്ങൾക്ക്

1. ഒ. പി. സേവനങ്ങളിൽ മുൻകൂർ അപ്പോയിന്റ്‌മെന്റ് എടുക്കാം.
2. ഡോക്ടറുടെ സേവനം കൃത്യമായി ഉറപ്പിക്കാനും, അനാവശ്യ കാത്തിരിപ്പ് ഒഴിവാക്കാനും, തിരക്ക് ഒഴിവാക്കാനും, സാമൂഹിക അകലം പാലിക്കാനും ഇതിലൂടെ സാധിക്കുന്നു.
3. സേവനങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള അഭിപ്രായങ്ങളും നിർദ്ദേശങ്ങളും പരാതികളും അറിയിക്കാൻ സാധിക്കുന്നു.
4. രോഗികളുടെ വിവരങ്ങൾ ഇലക്ട്രോണിക് രീതിയിൽ സൂക്ഷിക്കുന്നത് കാരണം ഒ.പി. ടിക്കറ്റ് ഇല്ലെങ്കിൽ പോലും വിവിധ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ കൂടി തുടർ ചികിത്സ നൽകാൻ സാധിക്കും.

5. ആരോഗ്യപരമായി വെല്ലുവിളികൾ നേരിടുന്നവർക്ക്, പ്രത്യേകിച്ച് പകർച്ചവ്യാധി ഘട്ടങ്ങളിൽ, രോഗം പകരാൻ സാധ്യതയുള്ള മറ്റ് രോഗികളുമായി സമ്പർക്കം പുലർത്താതെ സേവനം തേടാൻ സഹായിക്കുന്നു.

വകുപ്പിന്

1. കൂടുതൽ ആരോഗ്യപരമായ കാര്യക്ഷമമാക്കാൻ കഴിയും.
2. കൂടുതൽ എളുപ്പത്തിൽ AHiMS -ലേക്ക് ഡാറ്റ നൽകാം.
3. AHiMS-ൽ നിന്ന് എളുപ്പത്തിൽ ഡാറ്റ വീണ്ടെടുക്കാൻ കഴിയും.
4. IEC, BCC പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് പ്ലാറ്റ്ഫോം ഉപയോഗിക്കാനും കഴിയും.
5. രണ്ട് ആരോഗ്യ സർവ്വേകൾ നടത്താൻ സാധിച്ചു.

രണ്ടാം ഘട്ട വികസനത്തിലെ പ്രധാന മോഡ്യൂളുകൾ എല്ലാം കൈൽട്രോൺ വികസിപ്പിച്ചു നൽകിയിട്ടുണ്ട്. ഒന്നും രണ്ടും ഘട്ടങ്ങൾ നെടുമങ്ങാട് താലൂക്ക് ഹോമിയോ ആശുപത്രി മുതൽ പൈലറ്റ് പ്രോഗ്രാമായി നടപ്പിലാക്കി വരികയാണ്. 2022 ഫെബ്രുവരി 21 കരകുളത്തും, 2023 നവംബർ ഒന്ന് മുതൽ സംസ്ഥാനത്തെ 10 ഡിസ്പെൻസറികളിൽ കൂടി സോഫ്റ്റ് വെയർ പരീക്ഷണാർത്ഥം പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നു. ടി സോഫ്റ്റ് വെയറിന്റെ പൂർണ്ണ എം.ഐ.എച്ച്. സെക്യൂരിറ്റി ഓഡിറ്റിംഗ്, സംസ്ഥാന ഡിജിറ്റൽ മിഷനുമായി ചേർന്ന് നടപ്പിലാക്കുന്ന ആയുഷ്മാൻ ഭാരത് ഡിജിറ്റൽ മിഷൻ ഇന്റഗ്രേഷൻ എന്നിവ 2023-24 സാമ്പത്തിക വർഷം പൂർത്തിയാക്കാമെന്ന് കരുതുന്നു. 2023 മാർച്ച് 31 -ഓട് കൂടി ഒ.പി. ബുക്കിംഗ് സ്ഥാപനങ്ങളിലെ ഔഷധങ്ങളുടെ സ്റ്റോക്ക്, ഉപയോഗ രീതി എന്നിവ സോഫ്റ്റ് വെയറിലൂടെ ആക്കുന്നതിനാൽ വരും വർഷങ്ങളിൽ മരുന്നുകളുടെ വാങ്ങൽ/ കൈമാറ്റം ചെയ്യൽ എന്നിവ കൂടുതൽ കാര്യക്ഷമമായും, കൃത്യതയോടു കൂടിയും നടപ്പിലാക്കാൻ സാധിക്കും. കൂടാതെ എച്ച്.എം.സി. കണക്കുകൾ ഇടപാടുകൾ എന്നിവ സോഫ്റ്റ് വെയറിലൂടെ രേഖപ്പെടുത്തി ഉപയോഗിക്കാനും സാധിക്കും. ഹോമിയോപ്പതി സ്ഥാപനങ്ങളുടെ വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് ആക്കം കൂട്ടാനും കൃത്യമായ ഓഡിറ്റിംഗ് സമയബന്ധിതമായി നടപ്പിലാക്കാനും ഇതുമൂലം സാധിക്കുന്നു.

ഘട്ടം ഘട്ടമായി സംസ്ഥാനത്തിലെ എല്ലാ ഹോമിയോപ്പതി സ്ഥാപനങ്ങളിലും നടപ്പിലാക്കാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന AHiMS, 2024-25 ഓടുകൂടി

മുഴുവൻ സ്ഥാപനങ്ങളിലും പ്രയോജനപ്പെടുത്താൻ സാധിക്കും എന്ന് കരുതുന്നു. ഐ.ടി.യുടെ പ്രഭാവം ഉണ്ടാക്കിയ സാമൂഹിക മാറ്റങ്ങളുടെ ഫലമായി ആഗോള ആരോഗ്യസംരക്ഷണ സംവിധാനത്തിൽ വന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ആവശ്യകതകൾ ഫലപ്രദമായി നിറവേറ്റാനും ഭാവിയിലെ പ്രവണതകൾ ഉൾക്കൊള്ളാനും കഴിയുന്ന ഒരു നൂതന വിജ്ഞാനാധിഷ്ഠിത ആരോഗ്യസംരക്ഷണ സംവിധാനം വികസിപ്പിക്കേണ്ടത് അനിവാര്യമാണ്. ഇതിലേക്കായുള്ള ഹോമിയോപ്പതി വകുപ്പിന്റെ ആദ്യ കാൽവയ്പുകൾ ആണ് AHIMS.

29. ഹോമിയോപ്പതി ഡയറക്ടറേറ്റ് കെട്ടിട നിർമ്മാണം

17. 5 കോടി രൂപ വിനിയോഗിച്ചുകൊണ്ട് തിരുവനന്തപുരം ഐരാണിമുട്ടത്ത് ഹോമിയോപ്പതി ഡയറക്ടറേറ്റിന്റെ പുതിയ കെട്ടിട നിർമ്മാണം ആരംഭിച്ചു. ഹോമിയോപ്പതി ഡയറക്ടറേറ്റിന്റെ കെട്ടിട നിർമ്മാണത്തിന്റെ ഔദ്യോഗികമായ ഉദ്ഘാടനം ബഹു. ആരോഗ്യ -സാമൂഹ്യ നീതി - വനിതാ ശിശു വികസന വകുപ്പ് മന്ത്രി ശ്രീമതി ഷൈലജ ടീച്ചർ 14-9-2017-ന് നിർവ്വഹിച്ചു. റിവൈസ്ഡ് എസ്റ്റിമേറ്റിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ 2022-23 സാമ്പത്തിക വർഷത്തിൽ 3.5 കോടി 2-7-2022-ലെ സ.ഉ.(സാധാ)നം.292/2022/ആയുഷ് -നമ്പർ ഉത്തരവ് പ്രകാരം അനുവദിച്ചു. ഒന്നാം ഘട്ടം നിർമ്മാണം പൂർത്തീകരിച്ചു. രണ്ടാം ഘട്ട നിർമ്മാണം പുരോഗമിക്കുന്നു.

DEPARTMENT OF HOMOEOPATHY**Annual Administration Report 2022-23**

Department of Administration : AYUSH Department
Minister : Smt. Veena George
Secretary : 1. Sri. Keshavendra Kumar, IAS
2. Smt. Tinku Biswal, IAS
Director : Dr. M. N. Vijayambika

Introduction

In the field of medicine, Homoeopathic treatment has gained worldwide popularity in a very short time as it is the most inexpensive alternative treatment method and has no side effects at all. Dr. Samuel Hahnemann, who lived in Germany in the 18th century, gave birth to this system of treatment, which began to spread in India and Kerala in the very next century. Currently, this method of treatment has become very popular in Kerala. The first Homoeopathic dispensary in the government sector of Kerala started its operations in the capital city of Thiruvananthapuram in February 1958. Kerala's first Homoeopathic hospital started functioning in 1960 at Kurichi. Within 10 years, 24 dispensaries and one hospital have become operational in various parts of the State. An Assistant Directorate was formed in 1968 specifically for the administrative facility for Homoeopathy, which functioned under the Department of Indigenous Medicine along with the Department of Indian Medicine. Subsequent growth was rapid. Department of Homoeopathy was constituted on 10th April 1973 vide G.O.(Ms) No. 101/73/H&FWD dated 21-4-1973 for implementation & governance of Homoeopathic Institutions. A separate department for Homoeopathy was formed in Kerala for the first time in India when there was no separate department for Homoeopathy in any other State in India. When the Department of Homoeopathy came into existence, there were 64 dispensaries and 4

hospitals in the State. At present 14 District Medical Offices, 34 Hospitals and 669 dispensaries including Secretariat Dispensary at Thiruvananthapuram are functioning under the department. Along with 14 district hospitals and 16 taluk hospitals, 10 bedded Malappuram Vandoor Chetana Pain & palliative Cancer Care Center and Aralam Farm Hospital in Kannur tribal area, one in Malappuram district and one at Kottanad in Pathanamthitta district. These hospitals have the facility to treat about 985 patients. Apart from this, 409 dispensaries in various panchayats under National Rural Health Mission (NHM) scheme are functioning in the State. Also part-time dispensaries are functioning in Thiruvananthapuram/Kannur Central Jails. Dispensaries are functioning in 29 Scheduled Caste colonies with the help of pooled funds of the Scheduled Caste Department. Homoeopathy department in Kerala was also a pioneer in the field of Homoeopathic medicine manufacturing. Kerala State Homoeopathic Co-operative Pharmacy Limited (HOMCO) started its operations in 1976 in the co-operative sector. HOMCO is India's first venture into Homoeopathic medicine manufacturing. This institution operating in Alappuzha has been supplying medicines to all the Homoeopathic institutes in the government sector of Kerala and other States since many years.

There were only 3 Homoeopathy diploma colleges in the State when the Homoeopathy department was formed. In 1976, Kerala took a step ahead of other States of India in the field of education by starting the first Degree College in Kozhikode at the government level in India. Then in 1983, another degree college was started in the government sector under Kerala University in Thiruvananthapuram. Presently, Post Graduate Courses and Certificate Course in Pharmacy are being conducted in these colleges. The Certificate Course in Pharmacy was before Nurse-cum-Pharmacist course for existing Pharmacist/Nurse posts. Three more aided colleges are also functioning under the State government. Homoeopathy Under Graduate courses are available in these institutions. Post Graduate courses are also being conducted at the National Homoeopathic Research Institute in Mental Health at Kurichil in Kottayam district under the

leadership of Central Council for Research in Homoeopathy. Presently all these colleges are functioning under Kerala Health University.

The department's temporary dispensaries functioning at various places of worship are open during the festival in different parts of the State. The temporary homoeo dispensaries which were held only at Sannidhanam and Pampa every year on the occasion of Sabarimala pilgrimage are now open at 18 other locations in different parts of State.

In all the district hospitals of State, plan projects focused on particular cases are being implemented since 2010. Ayushman Bhava (life style disease treatment), Seethalayam (Women health care & empowerment project), Janani (Infertility Treatment project), Sadgamaya (Adolescent health care & intellectual support project), Arike (Palliative Care project), Punarjani (De-addiction Treatment) and REACH (Communicable Disease prevention & Treatment) are being implemented. Specialty clinics (Geriatric, Rheumatic, Endocrine Disorder, Thyroid, Allergic Asthma, etc.) are also functioning in Various hospitals. In Malappuram, Wandoor, Chetana-Pain & Palliative Cancer Care Centre a specialized hospital for cancer care with 10 bedded IP is functioning.

For the intellectual and psychological health care of students at the high school level, a school health program at Poonjar High School in Kottayam and later as a pilot project called Jyotirgamaya in Poothakulam (Kollam) district. Jyotirgamaya, a scheme to deal with general health problems, learning disabilities and behavioral disorders in children, was revised in 2012 as 'Sadgamaya'. It was started in Thrissur under the name and expanded to whole State in 2014. Each district has a Sadgamaya Kendra. These are referral centers. Apart from a specialist doctor, the services of a special educator and a psychologist are available here.

Seethalayam, a project to protect the social, mental and physical health of women, was implemented since 2010. For those addicted to alcohol and drugs. De-Addiction Clinic (Punarjani) is functioning effectively

in all the hospitals of the State under this project. In the beginning, under this project treatment for grieving couples, Infertility Clinic which is now functioning under the name "Janani" to reach out to more infertile patients.

It is widely accepted that Homoeopathic medicine can effectively prevent and control infectious diseases. In the State Rapid Action Epidemic Control Cell Homoeopathy (RAECH), the project implemented in 2004 is working very successfully. To prevent the spread of infectious diseases in different parts of the State, preventive medical camps are being organized and preventive medicine is being distributed and awareness classes are being organized. As a result, the spread of infectious diseases has been prevented to some extent, which is a proud achievement of the Homoeopathic method of treatment.

Arsenic Album 30, a Homoeopathic immune booster prescribed by the Ministry of AYUSH, to combat Covid-19 will be distributed through Homoeopathic Institutions across the State from April 2020 vide G.O. (Rt)No.161/2020/AYUSH dated 21-4-2020. Along with the Health Department, the Homoeopathy Department is also engaged in covid-19 prevention activities such as CFLTC duty, Airport, Railway Station duty and Check Post/Border duty. Engageds at down. In the context of Covid, apart from general OP, Homoeopathy treatment is available to the general public through tele-consulting, tele-counseling etc.

Authorized Institutions

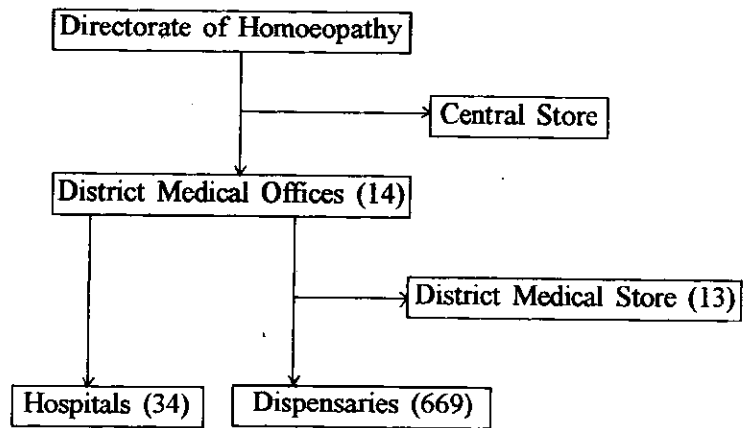
District wise calculation of establishments	District Medical Office	Hospitals		Dispensaries
		Number	Beds	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Thiruvananthapuram	1	4	185	67
Kollam	1	3	75	48
Pathanamthitta	1	1	10	35
Alappuzha	1	3	75	52

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Kottayam	1	3	175	54
Idukki	1	2	50	38
Ernakulam	1	3	85	63
Thrissur	1	1	25	53
Palakkad	1	1	25	52
Malappuram	1	4	70	56
Kozhikode	1	3	75	55
Wayanad	1	1	25	20
Kannur	1	2	35	49
Kasaragod	1	3	75	27
Total	14	34	985	669

Allotment of posts

No new institutions and posts have been sanctioned in 2022-23.

Organization Chart

In place of 4 hospitals and 64 dispensaries which existed when the department was formed in 1973, now (year 2022-23) the status information of the institutions under the operational scope of this department is as follows:

1.	Directorate	1
2.	District Offices	14
3.	District Hospitals	14
4.	Taluk Hospitals	17
5.	Dispensaries	669
6.	Dispensaries under NHM scheme	409
7.	Central Store	1
8.	District Medical Store	13
9.	Pain and Palliative Cancer Care Center (Chetana, Wandoor)	1
10.	Aralam Farm Hospital	1
11.	Kuttiapuram Hospital	1

Alignment of posts

Administration		Medical	
Director of Homoeopathy	1	Hospital Superintendent	30
Deputy Director	1	Chief Medical Officer	127
Administrative Officer	1	Medical Officer	586
Administrative Assistant	1	Resident Medical Officer	32
District Medical Officer	14		
Technical Assistant (CMO)	1		
Sr. Superintendent/Lay Secretary	17		

Ministerial		Paramedical	
Junior Superintendent	2	Superintendent of Nursing	2
Head Clerk	1	Nurse	103
Clerk	74	Pharmacist	604
Clerk Typist	8	Lab Technician	14
Confidential Assistant	1	Attendant/Dispenser/ Nursing Assistant/ Lab Attendant	661
Typist	16	PTS	501
Driver	6		
Office Attendant, Class IV, SCP	381		

Work done in connection with standardization and modernization of hospitals and dispensaries under the Department of Homoeopathy

- 14 dispensaries have been upgraded as model dispensaries in FY 2022-23. At present 163 institutions have been upgraded as model dispensaries.
- 4 Homoeo hospitals are equipped with triage rooms and medicines and equipment for primary treatment.
- 650 establishments have been registered under the Pollution Control Board Act and the registration process of 53 establishments is in progress. 23 institutions have completed registration with IMAGE and 7 institutions with KEIL and are disposing of biomedical waste. The registration process in 3 institutes is going on.
- 258 fire extinguishers were procured and distributed in 118 establishments.
- AHiMS 2.0 is operational. AHiMS 2.0 (Ayush Homoeopathy Information Management System) – A new version launched.

- E-Office has been implemented in the Directorate and all District Medical Offices in the State.
- HEART (Homoeopathy Evidence-Based Advanced Research & Training) – On 12th April 2022, It was inaugurated by the Hon Minister of Health and Women and Children. A team of 100 doctors is being trained for research under this scheme.

Major health services currently being implemented under the Department of Homoeopathy

1. Health care services through Homoeo dispensaries/hospitals

Under this department, which is working towards the health care of the people through Homoeopathic treatment method which has no side effects and is relatively low cost, treatment is provided to the people through 34 hospitals, 669 dispensaries, 409 NHM dispensaries, and 29 SCP dispensaries in Scheduled Caste colonies. Below are the details of patients treated during the year 2022-23 through the above institutes.

IP-15262

OP-1,63,87,757

2. Pain and Palliative Care Centre

The Pain and Palliative Scheme works alongside the Government's "Arike", a Comprehensive Palliative Geriatric Care Scheme services provided through this scheme.

1. Secondary Homoeopathic Palliative Care Activities – The Secondary Palliative Unit is functioning under the leadership of RMO in all 14 District Hospitals. Palliative OP functioning once in a week, home visit and IP treatment.
2. Primary Homoeopathic Palliative Care Activities – Home Visit

3. Pain & Palliative Cancer Care Hospital, Wandoor

A 10 bedded Pain & Palliative Cancer Care Center named Chetana for cancer treatment and palliative care at Wandoor in Malappuram district is providing palliation, care and healing to many cancer patients.

4. Ayush Holistic Treatment Centers for modern lifestyle prevention and treatment (Ayushman Bhava)

Ayushman Bhava is a scheme implemented by the Department of Homoeopathy, Government of Kerala, aimed at the treatment and prevention of modern lifestyle diseases such as cancer, diabetes, blood pressure, cholesterol, stroke, uterine diseases etc.. Ayushman Bhava adopts a holistic approach to treatment that combines homoeopathic treatment with naturopathy and yoga.

On the basis of G.O. (Rt) No. 1690/2012/H&FWD, dated 21-5-2012, Department of Homoeopathy started the Ayushmanbhava project in Kozhikode and Thiruvananthapuram districts as a pilot project and extended its operation to all districts by 2017.

In the financial year 2022-23, about 15 special days were observed including World Diabetes Day, World Heart Day, lifestyle disease screening and blood tests, health awareness classes, awareness rallies, yoga training for children, special yoga training for allergic asthma patients, medical camp, painting competition, basic life support class and BMI screening were also conducted.

Monthly camps have been organized at Thrissur District Jail and Kannur Women Jail.

5. Women Health Care – Empowerment Project (Seethalayam)

Seethalayam is a women's health care/empowerment project designed and implemented by the Department of Homoeopathy exclusively for women with the aim of social security, equality, health care and peace of mind for the suffering women in society. This scheme ensures their health care along with security and protection of rights in collaboration with other departments. Women suffering from mental problems are also given counselling with the help of a psychologist. De-addiction clinics (de-addiction centers) are also functioning to treat and cure those suffering from alcohol/smoking/drug addictions. The services of the Seethalayam

scheme are now available in all district homoeo hospitals. These are functioning in connection with district hospitals in all 14 districts.

The Seethalayam project, which was started in the districts of Thiruvananthapuram, Kottayam and Kozhikode in the financial year 2010-11, has already gained popularity among the people through awareness classes and medical camps conducted in different parts of the 14 districts with its different style of operation.

The services rendered by the Seethalayam unit are excellent in the field of drug addiction treatment, family problems management, counseling and medical treatment, free legal advice and rehabilitation assistance to those in need.

During the financial year 2022-23 Women's Day Celebration, Healthy Social Lessons (Doordarshan Programme), (Effective Parenting) - 3, International Day of the Girl Child, World Mental Health Adolescence, Mother's Day, Drug Free Week, Drawing Competition for School Girls, International Yoga Day, National Anti Drug Day, International Day for the Elimination of Violence Against Women Prevention, Breast Cancer Awareness Camp, Pan India Legal Awareness Campaign, Orange the World Campaign, She Class, National Nutrition Education, Motivation for Students- Uyare, Skill Workshop for Women, Changathikootam (Summer Camp), Ammayariyan (Mother's Day), Healthy Adulthood, Vayojana Day, Say No to Drugs Campaign and Diabetes Day Medical Camp were also conducted.

6. Elderly care facilities

Well-equipped Geriatric Care Centers with Physiotherapy Unit for health care and geriatric care and treatment of the elderly Geriatric Specialty Clinics are functioning in various Homoeopathic hospitals in 7 districts of Kerala. (Alappuzha, Kasaragod, Kollam, Kottayam, Kozhikode, Thiruvananthapuram, Wayanad). All health care services, palliative care and treatment are provided free of cost to the elderly through these centres.

7. Adolescent Health Care/Behavioral Disorders Remedial Project (Sadgamaya)

It was started in 2005 as a school health program at Poonjar High School in Kottayam and later as a pilot project called Jyothirgamaya in Poothakulam (Kollam) district. Jyothirgamaya, a scheme to deal with general health problems, learning disabilities and behavioral disorders in children, was started in Thrissur in 2012 under the modified name Sadgamaya and expanded to whole State in 2014. Each district has a Sadgamaya Kendra. These are referral centers. Apart from a specialised doctor, the services of a special educator and a psychologist are also available here. Here advance bookings are accepted and patients are screened.

Apart from this all homoeo dispensaries have priority treatment for Sadgamaya activities every saturday. About 10 special days are observed like World Autism Day, Environment Day, World Suicide Prevention Day, holiday classes for students, School reopening day celebration of selected Tribal/SC schools, children reading corner at sadgamaya centres, yoga classes, awareness class against drug abuse, classes on parenting skills, tests Counseling program for troubled children - 'Uyare' were conducted.

For parents of selected Buds school children's Awareness and counseling on 'Role of Homoeopathy in treating disorders' was also conducted.

8. Infertility Centers (Janani)

Infertility Centers (Janani) functioning in all districts are centers that help couples who are worried about childlessness to have children through Homoeopathic treatment. Although treatment is generally provided through Homoeopathic hospitals/dispensaries, many couples who have experienced infertility through the treatment of these centers that work exclusively for infertility are testimonies of the success of this project. It is intended to elevate the Kannur-based infertility center as a center of excellence.

9. Communicable Disease Control Program (RAECH) activities

Under the Communicable Disease Control Scheme, medical camps, seminars and health awareness camps are being conducted in the epidemic areas district wise for the prevention and treatment of communicable diseases. Prophylactic drugs are distributed as part of communicable disease prevention activities during pre-monsoon and early summer. Health by organizing medical camps in areas where infectious diseases are prevalent-Organizing awareness classes. Homoeopathic medicines are distributed through medical camps, voluntary organizations and residents association.

Appropriate medicines are given according to the respective climate to prevent and control the spread of infectious diseases. chicken pox, Measles and Viral Influenza are given preventive medicines and treatment. Prevention and awareness activities are also being carried out for communicable diseases like covid, dengue and chikungunya.

10. Temporary homoeo dispensaries

Temporary dispensaries are kept open during festivals in major pilgrimage centers of the State to provide treatment facilities to the pilgrims arriving there. Various temporary homoeo dispensaries have been started at pilgrimage centers during the festivals.

Distribution of Chicken Pox Vaccines -1872 people from Pampa Temporary Homoeo Dispensary and 2872 people from Sannidhanam Temporary Homoeo Dispensary.

In association with National Ayush Mission, First Aid Kit containing Homoeopathic Medicines has been made available to offices and commercial establishments.

Hajj Medical Camp -Ernakulam-A medical camp was organized for Hajj pilgrims at Nedumbassery Airport. Hajj Shifa Kit -Homoeopathic medicine kit for Hajj pilgrims-1093 units distributed.

11. Homoeopathic Specialty Care Centers

Special care and treatment are provided through specialty care centers for certain diseases that are prevalent in certain regions due to modern life style and unique features of the terrain.

Specialty clinics like Allergy Asthma, Nisarga (Transgender OP). Apart from this, specialty clinics for various diseases are also functioning in the district homoeo hospitals.

12. Endocrine Disorder Care Center

Endocrine Disorder Care Centres are functioning at Idukki and Thiruvananthapuram.

13. Mobile Homoeo Clinics

Specialty Mobile Homoeopathy Clinics are also functioning to provide Homoeopathy services for the health care of those living in the most difficult areas of Idukki and Wayanad districts.

The services offered through the mobile dispensary include medical camps, awareness classes, distribution of immune boosters, primary screening for lifestyle diagnosis, palliative home visits, Anganwadi visits, counseling services, yoga training services etc.

14. Floating Homoeo Dispensaries

3 floating Homoeo dispensaries are also functioning for the health care of coastal residents of Kuttanad, Champakulam and Haripad in Alappuzha district. Services provided by floating Homoeo dispensaries include OP check-ups, home visits, preventive treatment, prevention and awareness programmes.

15. Jails/Orphanages/Old Age Homes/Anganwadis Homoeopathic Emergency Service in

Volunteer doctors of the Homoeopathy department visit places like Thiruvananthapuram, Kannur Central Jail, Orphanages, Elderly Homes and Anganwadis and provide free treatment.

16. Homoeopathic Health Centers in Scheduled Caste Areas

Homoeopathic health centers are functioning under the special component plan for the health care of people in 29 scheduled caste colonies in the districts of Kollam, Idukki, Ernakulam, Thrissur, Palakkad, Malappuram, Kozhikode, Wayanad and Kannur with the financial assistance of the Scheduled Caste Department. The health problems of the majority of Scheduled Castes living in these colonies are provided through these centers and other necessary emergency services are provided.

17. Peripheral OP Centres

Apart from the dispensaries currently functioning under the Homoeopathy department, 40 peripheral OP centers are currently functioning in various districts of the State in consideration of the requests of the public, people's representatives, local self-government bodies and social/volunteer organization workers. Homoeopathy services and treatment are provided to the local public through these easily approachable centres.

18. Drug production

Kerala State Homoeopathic Co-operative Pharmacy (HOMCO) was started in 1976 at Alappuzha for the production of homoeopathic medicines. This is the first initiative in the co-operative sector in India. Today, apart from Kerala, HOMCO supplies medicines to many State governments. The organization is governed by a Board of Directors chaired by the Director of Homoeopathy.

19. Tax/Non-Tax Revenue (Tax/Non-Tax Revenue)

The non-taxable income of the department is the income obtained by auctioning the bottles, plastic bottles etc. which are used to store medicines in the institutions. There is no income under this item for the year 2022-23. No tax/revenue income either.

20. Training programs

340 candidates from the department have participated in 13 training sessions conducted online/offline as part of various training programs conducted by the Institute of Management in Government (IMG) in 2022-23 apart from the continuing education program conducted by the Department of Homoeopathy.

21. Funds available to the Department for the year 2022-23 and expenditure is given below:

Plan Fund

Budget Allocation (Amount in Lakhs)	Expenditure (Amount in Lakhs)	Expenditure (in Percentage)
2515.0	1850.27	73.57

Non Plan-Directorate of Homoeopathy

Budget Allocation (Amount in Lakhs)	Expenditure (Amount in Lakhs)	Expenditure (in Percentage)
365.33	308.31	84.39

DMO Office

Budget Allocation	Expenditure (Amount in Lakhs)	Expenditure (in Percentage)
770.69	666.95	86.54

Hospitals and Dispensaries

Budget Allocation	Expenditure (Amount in Lakhs)	Expenditure (in Percentage)
19414.86	16667.51	85.85

22. Implementation of the Right to Information Act

The Right to Information Act, 2005 is strictly followed. No official in the department has been punished for not providing information. From the dispensary to the directorate, Public Information Officers and Appellate Authorities have been appointed and advertised. Public Information Officers are Medical Officers/Chief Medical Officers in Dispensaries, Hospital Superintendents in Hospitals and Senior Superintendent in District Medical Offices. The Public Information Officer is an Administrative Officer in the Directorate. The appellate authority of

all institutions in the districts is the District Medical Officers and the Director of Homoeopathy in the case of Directorate. The Directorate has received 235 applications for the year 2022-23 and also received 5 appeal applications. All the complaints have been responded to promptly.

23. Right of Service

In December 2015 information about the services available to the public from this department was notified and the board in this regard was displayed in all the establishments under the department using the powers conferred under the Right to Services Act, 2012. No applications were received under Right to Service Act during the year.

24. Internal inspection

Only one team exists at the departmental level for internal inspection. Internal inspection has been conducted in 41 institutions for the year 2022-23. Due to insufficient staff, an internal audit is being conducted along with the NLC audit. Due to this reason, the audit could not be conducted in all the institutions.

25. Accountant General Audit

The Accountant General Audit Section has conducted audits in various institutions during the year 2022-23. There are 117 audit references in the 18 reports issued by the audit. Out of which 22 references have been settled. Steps are being taken to settle the remaining 95 references.

26. Official language

Since January 1992, the official language in the Department of Homoeopathy has been completely made Malayalam. The department has made significant progress as the official language is entirely in Malayalam. 100% files are handled in Malayalam in the reporting year. Malayalam language week celebrations are organized every year. For this, language

committees have been formed in the directorate and district offices. The service is evaluated by the committee every three months. It is a proud achievement for the Department that Mr. Hanish MP, Senior Clerk, Directorate of Homoeopathy, has been awarded the State Govt.'s Best Language Award in the category of Clerks for the year 2022-23. A good language library is functioning in the Directorate and District offices.

27. Continuing Education Programs

In 2022-23, 31 training programs have been conducted in addition to the continuing education program conducted by the Department of Homoeopathy. 1159 employees have participated in this.

28. AHiMS (Ayush Homoeopathy Information Management System)

Compared to other States in India, Kerala has made significant progress in the field of public health. Many projects are being implemented in the health sector in the State which can be modelled on other States of India. A well-equipped health system works well in the field of epidemic prevention and health care. Department of Homoeopathy also plays an important role in the health care system of Kerala. After 50 years, the State Department of Homoeopathy, which started in 1973, has been making effective interventions in the health care of the people through a handful of projects that are beneficial to the people. AHiMS comes into being as the department decides to better and more precisely present the service it provides, even while providing exemplary service.

AHiMS-1

Aiming to maximize the efficiency of information gathering of the department's activities and to carry out effective review and planning activities, the Department of Homoeopathy has launched a web-based Application Software Automation & Management System (AHiMS) ([url: www.ahims.kerala.gov.in](http://www.ahims.kerala.gov.in)) on November 1, 2019. The software is hosted and operated in the State Data Center after security testing.

Hospital statistics, assets, medical camps/outreach activities and fund utilization are accurately monitored through its key modules. AHIMS is also an e-Governance project which has bagged the second position in Kerala State in the category of e-Health/e-Medicine for the year 2019- 20 and 2020-21.

AHiMS Version-2

AHiMS-2 aims to solve the complexities of managing confidentially the information of each patient seeking treatment in the hospital. AHiMS-2 enables better service to individuals by minimizing paperwork and reducing staff workload by organizing and analyzing information.

Vide G.O.(Rt) No.277/2021/AYUSH, dated 7-7-2021, administrative sanction for AHiMS Upgradation (2nd Version) has been received for ₹ 42.70 Lakhs and Keltron's Agreement has been signed and approved by Director on November 2, 2021. Three modules of the software envisaged to develop AHiMS have been developed in 4 phases.

AHiMS has provided facility through mobile app to administer Homoeopathic preventive medicines to school children with parental consent. This system has been used with great acceptance by the people during the covid period as they can easily book and buy medicines from nearby Homoeopathic institutions. AHiMS-2 is also developing a mobile app for the public with an aim to make the department's services more accessible through mobile technologies to the public using devices such as mobile phones. Homoeopathic preventive medicine delivery and special OP services can be accessed quickly and easily through mobile devices.

Current advantages

For the general public

1. Advance appointment can be made for OP services.
2. It helps to ensure accurate doctor's service, avoid unnecessary waiting, avoid congestion and maintain social distance.

3. It is possible to communicate comments, suggestions and complaints about the Services.
4. Due to the electronic storage of patients' information, further treatment can be provided in various institutions even if there is no OP ticket.
5. Helping those facing health challenges, especially during epidemic stages, to seek services without coming into contact with other patients who may be infected.

For the department

1. The queue system can be streamlined.
2. Data can be entered into AHIMS more easily.
3. Data can be easily retrieved from AHIMS.
4. The platform can also be used for IEC and BCC operations.
5. Two health surveys were conducted.

All major modules in Phase II development have been developed by Keltron. The first and second phases are being implemented as a pilot program from Nedumangad Taluk Homoeo Hospital. From February 21, 2022 in Karakulam and from November 1, 2023 in 10 more dispensaries of the State, the software is being tested. Full MIH Security Auditing of AT Software and Ayushman Bharat Digital Mission Integration with State Digital Mission is expected to be completed by FY 2023-24. By 31 March 2023, OP booking, stock of drugs in institutions and usage patterns will be done through this software, so procurement/handover of drugs can be done more efficiently and accurately in the coming years. Also HMC figures can be recorded and used through the software. Due to this, it is possible to accelerate the development activities of Homoeopathic institutions and carry out accurate auditing promptly.

AHiMS, which is planned to be implemented in all Homoeopathic institutions in the State in a phased manner, is expected to be utilized in all institutions by 2024-25. As a result of societal changes brought about by IT, it is imperative to develop an innovative knowledge-based healthcare system that can effectively meet the emerging needs of the global healthcare system and accommodate future trends. AHiMS is the Department of Homoeopathy's first step towards this.

29. Homoeopathy Directorate Building Construction

The construction of a new building for the Directorate of Homoeopathy at Airanimuttam, Thiruvananthapuram has started by spending 17.5 crore rupees. The formal inauguration of the building of the Directorate of Homoeopathy done by the then Hon'ble Health Minister Smt.Shailaja Teacher on 14-9-2017. 3.5 crores for the financial year 2022-23 based on the revised estimate has been sanctioned by G.O.(Rt) No.292/2022/AYUSH dated 2-7-22. Phase-1 construction completed. The construction of the second phase is in progress.
